

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA DĖL VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE PRIKLAUSANČIO TURTO 2010 METAIS ATASKAITOS

2011 m. lapkričio 25 d. Nr. FA-P-60-2-66
Vilnius

Vykdydama Valstybės kontrolės įstatymo¹ ir Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo² reikalavimus Valstybės kontrolė atliko Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos valstybinį auditą ir valstybinius auditus, numatytus metinėje valstybinio audito programoje. Remiantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu³, valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, valstybės įmonės ir savivaldybės, Lietuvos bankas. Viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą rengia Lietuvos statistikos departamentas, kuris kiekvienais metais iki rugpjūčio 1 d. šios ataskaitos projektą pateikia Valstybės kontrolei. Valstybės kontrolė iki spalio 1 d. Lietuvos statistikos departamentui pateikia preliminarinį išvadą dėl šio projekto. Įvertinęs išvadą, Lietuvos statistikos departamentas Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą iki lapkričio 1 d. teikia Vyriausybei ir Valstybės kontrolei. Vyriausybė, vadovaudamasi minėtu įstatymu, šią ataskaitą, o Valstybės kontrolė – Išvadą dėl jos iki gruodžio 1 d. privalo pateikti Seimui. Lietuvos statistikos departamento vadovas yra atsakingas už ataskaitos parengimą ir pateikimą.

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę, ar Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaita (toliau – Ataskaita) reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta

¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas, 2002-03-01 Nr. IX-650, 9 str. 3 d. 4 p.

² Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2008-03-13 įstatymo Nr. X-1452 redakcija), 15 str. 2 d.

³ Ten pat, 7 str. 2 d.

pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir kitus tokių ataskaitų rengimą reglamentuojančius teisės aktus, ar ji rodo tikrą ir teisingą turto ir įsipareigojimų finansinę būklę.

Valstybės kontrolė Ataskaitos duomenų vertinimo auditą pagal Valstybinio audito reikalavimus⁴ suplanavo ir atliko taip, kad gautų pakankamą užtikrinimą, jog Ataskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius jos sudarymą, joje nėra reikšmingų iškraipymų.

Audito metu surinkome įrodymus, kad Ataskaita visais reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir kitus Ataskaitos rengimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus. Kadangi valstybiniai auditoriai atliko finansinius (teisėtumo) auditus, kurių metu buvo reiškiamos nuomonės dėl biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių ir kitų ataskaitų duomenų, dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo, ir veiklos auditus, buvo panaudotas jų atliktas darbas.

Dėl to, kad įstaigų finansinių ataskaitų pagal 2010 metais pradėtus taikyti viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2011 m. spalio 1 d. (pasibaigus valstybiniam finansiniam (teisėtumo) auditams), auditoriai nuomonės dėl jų duomenų nepareiškė. Todėl Ataskaitos audito metu negalėjome surinkti įrodymų, ar įstaigų ir savivaldybių valstybės turto statistinių (VT-01) ataskaitų, pateiktų Lietuvos statistikos departamentui, duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą yra teisingi, ar į Ataskaitą neįtraukti valstybės, biudžetinių įstaigų ir fondų tarpusavio įsipareigojimai.

Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaita reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius Ataskaitos sudarymą, tačiau, dėl prieš tai nurodytų dalykų, atsisakome pareikšti nuomonę, kad Ataskaitos duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą ir įsipareigojimus rodo tikrą ir teisingą turto ir įsipareigojimų finansinę būklę.

Atkreipiame dėmesį, kad:

1. Valstybės ir nacionalinis konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai ir ateityje gali nerodyti teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės, jeigu:

1.1. į buhalterinės apskaitos registrus nebus įtraukti duomenys apie:

1.1.1. valstybinius miškus ir miško žemę (Išvados priedo 16 psl.);

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“, (2006-02-01 įsakymo Nr. V-15 redakcija).

1.1.2. išžvalgytus žemės gelmių išteklius, kurie atitinka turto pripažinimo kriterijus pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus (Išvados priedo 17 psl.);

1.2. muziejinių vertybių (eksponatų) vertės nustatymas tęsis iki 2020 m. gruodžio 31 d. (Išvados priedo 19 psl.).

2. Kai kurioms valstybės turto valdymo sritims nebuvo skiriama pakankamai dėmesio, nes:

2.1. finansų ministro patvirtintame Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių plane numatytos 2009–2011 metų priemonės įgyvendinamos vangiai ir nesilaikant nustatytų terminų (Išvados priedo 22 psl.);

2.2. Valstybės turto informacinės paieškos sistemos kūrimo darbai dar nebaigti ir atliekami nesilaikant nustatytų terminų. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas paieškos sistemos kūrimui 2007–2010 metais skirtas lėšas panaudojo nerezultatyviai, nes nepasiektas planuotas rezultatas – paieškos sistema pradėti naudotis nuo 2009 m. liepos 1 d. (Išvados priedo 23 psl.);

2.3. užsitęsęs privatizuojamų objektų privatizavimo procesas ir nereglamentuota pakartotinių aukcionų objektų pradinė pardavimo kaina (Išvados priedo 34 psl.).

Valstybės kontrolės išvadą pagrindžianti informacija pateikta Išvados priede.

Valstybės kontrolierė

Giedrė Švedienė

**Išvados dėl valstybei nuosavybės
teise priklausančio turto 2010 metais
ataskaitos priedas**

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

**VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA
DĖL VALSTYBEI NUOSAVYBĖS TEISE
PRIKLAUSANČIO TURTO 2010 METAIS ATASKAITOS
VERTINIMO REZULTATŲ**

2011 m. lapkričio 25 d.
Vilnius

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	5
I dalis. Siūlymai	7
II dalis. Ataskaitos rengimo ir jos duomenų vertinimas	8
1. Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto dydis ir jo pokytis	8
2. Ataskaitos atitiktis teisės aktų reikalavimams, jos duomenų tikrumas ir teisingumas	11
III dalis. Valstybės turto apskaita, valdymas ir disponavimas juo	14
1. Valstybės turto apskaita	14
1.1. Žemė	14
1.2. Valstybiniai miškai ir miško žemė	16
1.3. Žemės gelmių ištekliai	17
1.4. Kultūros vertybės	19
1.5. Valstybinių auditų rezultatai turto apskaitos srityje	20
2. Viešojo sektoriaus subjektų valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo	22
2.1. Centralizuoto valstybės turto valdymo strategija	22
2.2. Valstybės turto informacinė paieškos sistema	23
2.3. Turto valdymo trūkumai ir pažeidimai, nustatyti valstybinių auditų metu	26
2.3.1. Valstybės turto valdymo efektyvumas	26
2.3.2. Valstybės turto naudojimas, perdavimas, nurašymas	29
2.3.3. Valstybės turto registravimas viešuosiuose registruose	31
2.3.4. Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai	31
3. Valstybės turto fondui perduoto turto valdymas	34
IV dalis. Siūlymų įgyvendinimas	37

SANTRAUKA

Visas valstybės turtas 2010 m. gruodžio 31 d. sudarė 163 448,9 mln. Lt ir, palyginti su 2009 metais, sumažėjo 1,5 proc. Didžiausią viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto dalį sudaro žemės gelmių ištekliai – 38,2 proc., valstybinės žemės fondas – 31,9 proc.

Audito metu nustatėme, kad Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaita (toliau – Ataskaita) reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir kitus Ataskaitos rengimą reglamentuojančius teisės aktus.

Atsisakėme pareikšti nuomonę dėl Ataskaitos duomenų tikrumo ir teisingumo dėl priežasčių, kurios nuo mūsų nepriklausė: finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2011 m. spalio 1 d. (pasibaigus valstybiniams finansiniams (teisėtumo) auditams), finansinių (teisėtumo) auditų metu buvo ribojama Valstybės kontrolės auditorių darbo apimtis, todėl auditoriai audito išvadose nepateikė nuomonės dėl įstaigų ir mokesčių fondų finansinių ataskaitų duomenų. Šio audito metu negalėjome surinkti įrodymų, ar įstaigų ir savivaldybių valstybės turto statistinėse (VT-01) ataskaitose, pateiktose Lietuvos statistikos departamentui, duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą yra teisingi, ar į Ataskaitą neįtraukti valstybės, biudžetinių įstaigų ir fondų tarpusavio įsipareigojimai.

Atkreipėme dėmesį, kad atitinkamų įstaigų valstybės ir nacionalinis konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ir ateityje nerodys teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės, jeigu:

- į buhalterinės apskaitos registrus nebus įtraukti duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą (mišką ir miško žemę) ir išžvalgytus žemės gelmių išteklius;
- muziejinių vertybių (ekspонатų) vertės nustatymas tęsis iki 2020 m. gruodžio 31 d.

Atsižvelgdami į tai Finansų ir Aplinkos ministerijoms teikėme rekomendacijas inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kad detaliai išžvalgyti žemės gelmių ištekliai ir valstybei nuosavybės teise priklausanti miško žemė būtų įtraukiami į buhalterinės apskaitos registrus ir finansines ataskaitas.

Nagrinėdami su valstybės turto valdymu susijusias problemas nustatėme, kad finansų ministro patvirtintame Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių plane numatytos 2009–2011 metų priemonės įgyvendinamos vangiai ir nesilaikant plane nustatytų terminų.

Nustatėme, kad valstybės įmonės Valstybės turto fondo vykdomi Valstybės turto informacinės paieškos sistemos (toliau – paieškos sistema) kūrimo darbai dar nebaigti ir atliekami nesilaikant nustatytų terminų. Paieškos sistema buvo ir yra kuriama nesilaikant informacinių sistemų kūrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Be to, nustatėme, kad Valstybės turto

fondas paieškos sistemai kurti 2007–2010 metais skirtas lėšas panaudojo nerezultatyviai, nes nepasiektas planuotas rezultatas – paieškos sistema pradėti naudotis nuo 2009 m. liepos 1 d. Pažymėtina, kad iš 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos numatytos skirti lėšos planuojamos naudoti paieškos sistemos kūrimo pradinį etapų darbams. Taip pat neįgyvendinamas Valstybės kontrolės siūlymas sukurti ir įdiegti kontrolės priemones, kurios padėtų užtikrinti valstybės turto informacinės paieškos sistemos duomenų tikrumą ir teisingumą bei sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę ir priėmimo procedūrų koordinavimą.

Audito metu vertinome, kaip Valstybės turto fondas valdo skirtą privatizuoti valstybės turtą, nagrinėjome su jo privatizavimu susijusias problemas. Nustatėme, kad yra užsitęsęs į privatizuojamų objektų sąrašą įtraukto valstybės turto privatizavimo procesas, dalis šio turto neperduota Valstybės turto fondui. Teisės aktuose nėra nustatytų kriterijų, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama nustatant nekilnojamojo turto pakartotinių aukcionų pradinę pardavimo kainą. Apie nustatytą riziką ir problemas informavome Ministro Pirmininko tarnybą, Finansų ministeriją ir Valstybės turto fondą.

Apibendrinę valstybinių finansinių (teisėtumo) ir veiklos auditų rezultatus nustatėme, kad dalis įstaigų valstybės turtą naudojo nesilaikydamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodytų efektyvumo, racionalumo, visuomeninės naudos principų, nurašė ir kitoms įstaigoms perdavė turtą pažeisdamos teisės aktus ir nesilaikydamos nustatytos tvarkos, neužtikrino tinkamo kitiems subjektams pagal nuomos, panaudos sutartis perduoto valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo. Dalis valstybės įstaigų į apskaitos registrus neįtraukė valstybės turto, jį registravo neteisinga verte, neteisingai apskaitė ilgalaikio turto kūrimo išlaidas, įsipareigojimus ir kt. Valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų metu taip pat nustatėme, kad kai kurios valstybės įstaigos ir savivaldybės įsigijo turtą ar atsargas, statė ar rekonstravo ilgalaikį turtą nesivadovaudamos Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatomis (netaikė įstatyme nustatytų pirkimo būdų, procedūrų, atliktų pirkimų vertė viršijo įstatyme nurodytą tokių pirkimų vertės ribą ir pan.).

IŽANGA

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 128 straipsnyje numatyta, kad valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo tvarką nustato įstatymas.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą¹ viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą rengia Lietuvos statistikos departamentas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka. Lietuvos statistikos departamentas, vadovaudamasis Vyriausybės nutarimu² patvirtinta ataskaitos rengimo tvarka, Ataskaitoje teikia statistinę informaciją apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą pinigine išraiška pagal jo rūšis ir valstybės turto valdytojus, valstybės turto valdytojų (valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų bei valstybės įmonių) valstybės įsipareigojimus pagal įsipareigojimų rūšis ataskaitinių ir praėjusių ataskaitinių metų pabaigoje.

Rengdami Išvadą dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos siekėme:

- pareikšti nepriklausomą nuomonę apie Ataskaitą – ar ji visais reikšmingais atžvilgiais parengta pagal Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimus, reglamentuojančius turto apskaitą ir Ataskaitos sudarymą;
- atskleisti valstybės turto apskaitos, valdymo, naudojimo ir disponavimo juo problemas ir pateikti siūlymus, kaip jas spręsti.

Audito metu apibendrinome finansinius (teisėtumo) auditus 33-ose valstybės įstaigose, 17-oje savivaldybių, dviejuose mokesčių fonduose³, apskričių viršininkų administracijų ribotos apimties auditą ir tris su valstybės turto valdymu susijusius veiklos auditus. Analizavome valstybės įmonių ir viešojo sektoriaus subjektų pateiktus Lietuvos statistikos departamentui duomenis apie valstybei nuosavybės teise priklausančią finansinį ir nefinansinį turtą, tarp jų ir duomenis apie Finansų ministerijos apskaitomas valstybės biudžeto ir kitų fondų pinigines lėšas, valstybės įsipareigojimus ir kitą finansinį turtą. Audito metu Valstybės turto fonde nagrinėjome su perduoto turto privatizavimu, valdymu, naudojimu, disponavimu juo susijusias problemas. Vertinome, kaip vykdomos Valstybės kontrolės ankstesnių valstybinių auditų metu teiktos rekomendacijos, susijusios su valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymu.

Nuo 2010 m. sausio 1 d. viešajame sektoriuje pradėti taikyti Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartai. Siekdami įsitikinti, ar Ataskaitos duomenys yra tikri ir teisingi, vertinome valstybės turto ir įsipareigojimų apskaitos pokyčių bei finansinių ataskaitų duomenų

¹ Lietuvos Respublikos valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002 m. gegužės 23 d. Nr. IX-900 su pakeitimais ir papildymais), 15 str. 2 d.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-17 nutarimas Nr. 1226 (2008-05-16 nutarimo Nr. 466 redakcija) „Dėl valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitų rengimo ir teikimo“.

³ Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas, Muitinės mokesčių fondas.

konsolidavimo įtaką Ataskaitos duomenims. Lietuvos statistikos departamentui pateikėme pasiūlymus dėl duomenų apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą ir įsipareigojimus pateikimo tvarkos projekto.

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą⁴ viešojo sektoriaus subjektams papildomai priskirtos sveikatos priežiūros viešosios įstaigos, aukštosios mokyklos ir mokslinių tyrimų institutai nuo 2010 metų rengia ir teikia finansinių ataskaitų rinkinius. Dalis aukštųjų mokyklų 2010 metais reorganizuotos į viešąsias įstaigas, reorganizuotos teritorinės darbo biržos bei kt. Dėl nurodytų priežasčių keitėsi teikiančių duomenis subjektų skaičius ir duomenų pateikimo pobūdis. Atsižvelgdami į minėtus pokyčius ir siekdami nustatyti, ar visi valstybės turtą valdantys subjektai pateikė informaciją Ataskaitai sudaryti, ar visi duomenys teisingai perkelti į Ataskaitą, atrankos būdu patikrinome kai kurių subjektų Lietuvos statistikos departamentui pateiktus duomenis.

Įvertinę Lietuvos statistikos departamento pateiktą Ataskaitos projektą, pateikėme preliminarią išvadą⁵ su pastebėjimais ir siūlymais, į kuriuos Lietuvos statistikos departamentas atsižvelgė. Lietuvos statistikos departamentas pateikė Ataskaitą⁶, dėl kurios parengėme valstybės kontrolieriaus Lietuvos Respublikos Seimui teikiamą Išvadą.

⁴ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212.

⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-09-29 išvada Nr. S-(60-1988)-1911 „Preliminari išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos projekto“.

⁶ Statistikos departamento raštai: 2011-10-28 Nr. SD-1213 ir 2011-11-17 Nr. SD-1279 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos“.

I DALIS. SIŪLYMAI

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

1. Siekiant įgyvendinti centralizuoto turto valdymo strategijos tikslą – racionaliau ir efektyviau valdyti valstybės turtą, iki valstybės turto perdavimo centralizuotai valdomo turto valdytojui:

1.1. inventorizuoti į privatizuojamų objektų sąrašą įtrauktus, bet neprivatizuotus ir Valstybės turto fondui neperduotus objektus ir spręsti jų privatizavimo arba išbraukimo iš privatizuojamų (parduodamų) objektų sąrašo klausimus;

1.2. spręsti ilgą laiką neveikiančių bendrovių likvidavimo klausimus.

2. Valstybės turto privatizavimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatyti pakartotinių aukcionų privatizavimo programose nurodytų nekilnojamojo turto pradinių kainų nustatymo kriterijus.

3. Inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie leistų užtikrinti, kad valstybei nuosavybės teise priklausančio turto (miško žemės ir miško) vertė būtų apskaitoma finansinėse ataskaitose*.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

Pakeisti 16-ąjį Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą, kad žemės gelmių išteklius, kurie atitinka turto pripažinimo kriterijus, būtų galima įtraukti į buhalterinę apskaitą.

**Rekomendacija teikta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito 2010 m. kovo 31 d. ataskaitoje Nr. P-20-1-7 „Valstybinių miškų ūkio veikla“.*

II DALIS. ATASKAITOS RENGIMO IR JOS DUOMENŲ VERTINIMAS

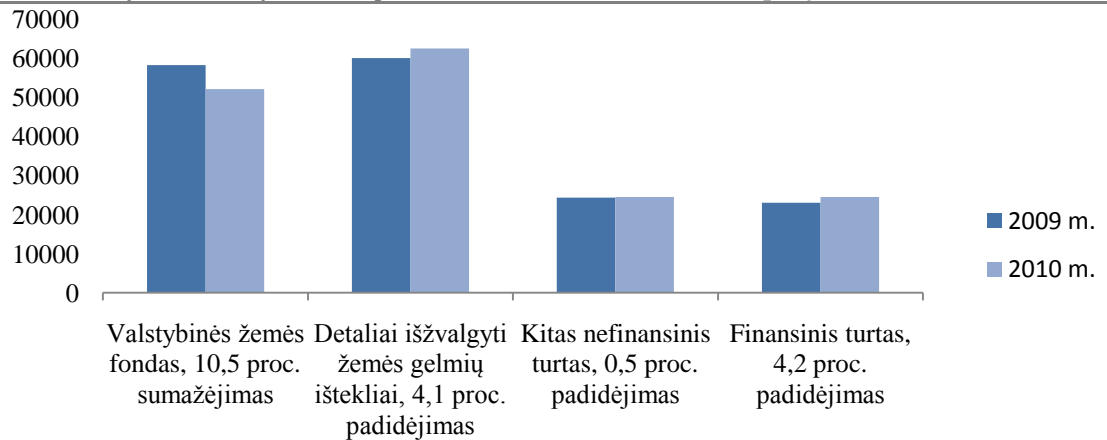
1. Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto dydis ir jo pokytis

Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitoje pateikiamas turto ir įsipareigojimų pokytis, lyginant 2009 m. pabaigoje dėl pasikeitusių apskaitos principų patikslintus duomenis su duomenimis, apskaičiuotais pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir atskaitomybės standartus 2010 m. pabaigoje.

Bendras turto pokytis

Remiantis Ataskaitoje pateiktais duomenimis, valstybei 2010 m. pabaigoje nuosavybės teise priklausantis turtas (išskyrus valstybės vardą, heraldikos objektus, teisę į oro erdvę, jos kontinentinį šelfą, muziejines vertybes, dalį žemės gelmių išteklių ir kitą neįvertintą turtą) sudarė 163 448,9 mln. Lt⁷ (1 pav.).

1 pav. Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009–2010 m. pokytis (mln. Lt)

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Valstybinės žemės fondas

Valstybinės žemės fondo vertė 2010 m., palyginti su 2009 m., sumažėjo 6 104,5 mln. Lt, arba 10,5 proc., ir 2010 m. pabaigoje buvo 52 072,4 mln. Lt, arba 31,9 proc., viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto. Pagal atskiras žemės fondo rūšis vertine išraiška daugiausiai sumažėjo: žemės ūkio paskirties žemė – 944 mln. Lt, arba 17,3 proc., laisvos valstybinės žemės fondas – 21,4 mln. Lt, arba 14,1 proc., kitos paskirties žemė – 5 032,6 mln. Lt, arba 11,8 proc. Dėl

⁷ Į finansinį turtą 2009 m. pabaigoje neįtraukta Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos administruojamų mokesčių nepriemoka, nes nėra pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus apskaičiuotų palyginamų 2009 m. duomenų. Eliminavus šių mokesčių nepriemoką, kuri 2010 m. pabaigoje buvo 526,8 mln. Lt, per 2010 m. valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas sumažėjo 2 529,3 mln. Lt, arba 1,5 proc.

sumažėjusios žemės vidutinės vertės bendra valstybinės žemės fondo vieneto (tūkst. ha) vidutinė vertė sumažėjo 1,8 mln. Lt, arba 8,3 proc.

Kiekine išraiška per 2010 metus valstybinės žemės fondas sumažėjo 65,5 tūkst. ha, arba 2,4 proc. Daugiausia sumažėjo laisvos valstybinės žemės fondas – 12,8 proc. ir žemės ūkio paskirties žemės – 6,3 proc.

Miškų ūkio paskirties žemės plotas 2010 m. pabaigoje sudarė 49,8 proc. viso valstybinės žemės fondo ploto, o jos vertė – 16,2 proc. visos valstybinės žemės fondo vertės.

Žemės gelmių ištekliai

Didžiausią dalį (38,2 proc.) viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto sudarė detalieji išžvalgytų žemės gelmių išteklių 62 459 mln. Lt vertė, kuri per 2010 m. padidėjo 2 486,4 mln. Lt, arba 4,1 proc. Pagrindinę šio turto dalį sudarė 30 828 mln. Lt požeminio vandens vertė. Dėl mažai vykdomos žemės gelmių išteklių gavybos ir papildomai detalieji išžvalgytų telkinių per 2010 metus smėlio apimtys padidėjo 34,5 proc., durpių – 8,1 proc., klinčių – 6,9 proc. ir atitinkamai jų sąlyginė vertė.

Kitas nefinansinis turtas

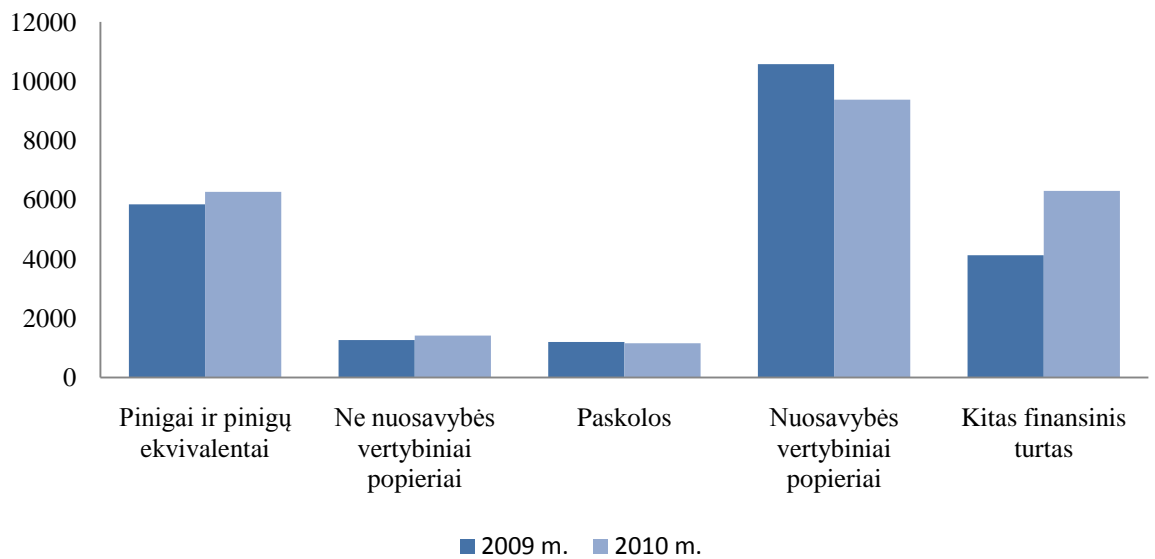
Kitas nefinansinis turtas 2010 metais sudarė 14,9 proc. viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto, per 2010 m. padidėjo 118,3 mln. Lt, arba 0,5 proc., ir 2010 m. pabaigoje sudarė 24 426,7 mln. Lt. Didžiausią šio turto dalį (93,5 proc.) sudaro ilgalaikis materialusis turtas. Daugiausia per 2010 m. sumažėjo atsargos – 76,8 mln. Lt, arba 5,5 proc.

Valstybės institucijos, įstaigos, organizacijos patikėjimo teise valdė, naudojo ir disponavo didžiausia ilgalaikio materialiojo, nematerialiojo ir trumpalaikio materialiojo (atsargų) turto dalimi – 12 342,8 mln. Lt, arba 50,5 proc. viso šio turto.

Finansinis turtas

Finansinis turtas sudarė 24 490,8 mln. Lt, arba 15,0 proc. viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto. Į finansinį turtą 2009 m. pabaigoje neįtraukta Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamų mokesčių nepriemoka, kuri 2010 m. pabaigoje buvo 526,8 mln. Lt. Atėmus šią mokesčių nepriemoką, per metus valstybės finansinis turtas padidėjo 970,3 mln. Lt, arba 4,2 proc. (2 pav.). Labiausiai padidėjo kitas finansinis turtas – 2 165,1 mln. Lt, arba 52,5 proc., o 11,4 proc., arba 1 204,3 mln. Lt, sumažėjo nuosavybės vertybiniai popieriai (2 pav.).

2 pav. Finansinio turto 2009–2010 m. pokytis (mln. Lt)

Šaltinis – Lietuvos statistikos departamentas

Didžiausią valstybės finansinio turto dalį – 21 179,3 mln. Lt, arba 86,5 proc. viso finansinio turto, valdo valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, valstybės įmonės – 3 307,8 mln. Lt, arba 13,5 proc. Savivaldybės valdo 3,7 mln. Lt, arba 0,02 proc. viso valstybės finansinio turto.

Finansiniai įsipareigojimai

Per 2010 m. valstybės finansiniai įsipareigojimai išaugo 7 636 mln. Lt, arba 23,3 proc., ir sudarė 40 442,3 mln. Lt. Finansiniai įsipareigojimai padidėjo dėl 2010 m. išaugusios valstybės skolos (2010 m. padidėjo 9 481,9 mln. Lt (35 proc.) ir sudarė 36 588,1 mln. Lt⁸). Didžiausi buvo valstybės įsipareigojimai, kurie sudarė 35 980,4 mln. Lt, arba 89 proc. visų įsipareigojimų. Valstybės institucijų, įstaigų ir organizacijų finansiniai įsipareigojimai sudarė 2 495,1 mln. Lt, arba 6,2 proc., valstybės įmonių – 1 966,7 mln. Lt, arba 4,8 proc.

⁸ Šaltinis – Finansų ministerija, 2010 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenys (rinkinio dalis – „Valstybės skola“).

2. Ataskaitos atitiktis teisės aktų reikalavimams, jos duomenų tikrumas ir teisingumas

Ataskaita reikšmingais atžvilgiais parengta ir pateikta pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą ir kitus Ataskaitos rengimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Dėl to, kad finansinių ataskaitų rinkinių pateikimo terminas buvo pratęstas iki 2011 m. spalio 1 d. (pasibaigus valstybiniam finansiniam (teisėtumo) auditams), Valstybės kontrolės auditoriai audito išvadose nepateikė nuomonės dėl įstaigų ir mokesčių fondų finansinių ataskaitų duomenų tikrumo ir teisingumo. Atsižvelgiant į tai, Valstybės kontrolė atsisako pareikšti nuomonę, ar valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos duomenys yra tikri ir teisingi.

Vadovaujantis Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu⁹, Lietuvos statistikos departamentas, Vyriausybės nustatyta tvarka parengęs viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitą, jos projektą teikia Valstybės kontrolei. Audito metu Ataskaitos rengimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimų nenustatyta.

Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu¹⁰ nuo 2010 m. sausio 1 d. pradėjus taikyti Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, pasikeitė viešojo sektoriaus subjektų ir išteklių fondų valdomo valstybės turto ir įsipareigojimų apskaitos principai. Lietuvos statistikos departamentas įsakymu¹¹ patikslino valstybės (VT-01) ir savivaldybių (VT-02) valstybės turto statistinių ataskaitų formas ir jų pildymo paaiškinimus.

Ataskaitoje pateikta statistinė informacija apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą, o aiškinamajame rašte nurodyta Ataskaitos sudarymo tvarka ir teisės aktai, kuriais vadovaujantis ji buvo sudaryta. Rengdamas Ataskaitą Lietuvos statistikos departamentas naudojo valstybės ir savivaldybių įstaigų ir institucijų bei įmonių statistinėse ataskaitose ir kituose dokumentuose pateiktus duomenis apie valstybės turtą ir įsipareigojimus (iš kurių dalis yra konsoliduoti).

Remiantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 32 straipsnio 7 dalimi (įsigaliojo nuo 2011 m. gegužės 3 d.), 2010 metų valstybės, savivaldybės, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, Valstybinio socialinio draudimo fondo metinių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai Finansų ministerijai ar kitai Vyriausybės įgaliotai institucijai teikiami ne vėliau kaip iki 2011 m. spalio 1 d. Vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais¹², valstybinių finansinių auditų išvados turėjo būti

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija), 15 str. 2 d.

¹⁰ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212.

¹¹ Statistikos departamento 2011-02-24 įsakymas Nr. DĮ-38 „Dėl valstybės turto statistinės ataskaitos VT-01 (metinės), savivaldybės turto statistinės ataskaitos VT-02 (metinės) formų patvirtinimo“.

¹² Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (2004-01-20 įsakymo Nr. V-12 redakcija) „Dėl valstybinio audito reikalavimų patvirtinimo“.

pateiktos ne vėliau kaip birželio 1 d. Valstybės kontrolės auditoriai audito išvadose nepateikė nuomonės dėl įstaigų, mokesčių fondų finansinių ataskaitų rinkinių duomenų (iš jų ir duomenų apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą ir įsipareigojimus) tikrumo ir teisingumo, todėl šio audito metu negalėjome surinkti įrodymų, ar įstaigų ir savivaldybių valstybės turto statistinių (VT-01) ataskaitų, pateiktų Lietuvos statistikos departamentui, duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą yra teisingi, ar į Ataskaitą neįtraukti valstybės, biudžetinių įstaigų ir fondų tarpusavio įsipareigojimai. Dėl šių priežasčių atsisakome pareikšti nuomonę dėl Ataskaitos duomenų apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą.

Vadovaudamiesi Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymu, vertiname Ataskaitos projektą¹³ ir Lietuvos statistikos departamentui preliminarinioje išvadoje¹⁴ teikėme pasiūlymus. Pažymime, kad rengdamas Ataskaitą Lietuvos statistikos departamentas atsižvelgė į preliminarinioje išvadoje ir ankstesnio audito metu teiktus siūlymus: Ataskaitos duomenis sumažino valstybės, socialinių biudžetų, valstybės fondų ir valstybės biudžetinių įstaigų tarpusavio įsipareigojimais ir viešojo sektoriaus subjektų nuosavybės metodu apskaitytu valstybės įmonių turtu, biudžetinių įstaigų gautiniais ir mokėtiniais mokesčiais; į valstybės finansinius įsipareigojimus neįtraukė valstybės įmonių dotacijų ir subsidijų, o įtraukė ne tik pridėtinės vertės mokesčio, bet ir pelno, gyventojų pajamų ir kitų mokesčių (įmokų) permokas.

Atkreipiame dėmesį, kad Finansų ministerijos paskelbto Valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio (toliau – Finansinių ataskaitų rinkinys) duomenys¹⁵ nėra tiesiogiai palyginami su Ataskaitos duomenimis. Ataskaitos duomenys apima visą valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą, kuriuo disponuoja ne tik viešojo sektoriaus subjektai, bet ir valstybės įmonės, Lietuvos bankas ir kiti subjektai, įstatymų nustatyta tvarka turintys teisę valdyti valstybės turtą patikėjimo teise. Finansinių ataskaitų rinkinio duomenys apima tik prie valstybės grupės priskiriamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų duomenis, o investicijos į valstybės įmones rinkinyje parodomas taikant nuosavybės metodą. Finansinių ataskaitų rinkinyje nerodomas savivaldybių, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir kitų subjektų patikėjimo teise valdomas valstybei nuosavybės teise priklausančias turtas ir įsipareigojimai, nes Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų nustatyta tvarka šie duomenys parodomi nurodytų viešojo sektoriaus grupių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniuose. Ataskaitoje, skirtingai nei Finansinių ataskaitų rinkinyje, eliminuoti valstybės ir Valstybinio socialinio draudimo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondų tarpusavio įsipareigojimai¹⁶.

¹³ Statistikos departamento 2011-07-29 raštas Nr. SD-880 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos“.

¹⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-09-29 išvada Nr. S-(60-1988)-1911 „Preliminari išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitos projekto“.

¹⁵ Prieiga per internetą http://www.finmin.lt/web/finmin/aktualus_duomenys.

¹⁶ Iš valstybės biudžeto suteikta paskola Valstybinio socialinio draudimo fondui – 5 688,1 mln. Lt.

Didžiausi Ataskaitoje ir Finansinių ataskaitų rinkinyje nurodytų duomenų skirtumai:

Ataskaitoje (162 336,3 mln. Lt)¹⁷ ir Finansinių ataskaitų rinkinyje (99 760,4 mln. Lt) nurodyto viso valstybei nuosavybės teise priklausančio turto vertės skirtumas – 62 575,9 mln. Lt. Į Finansinių ataskaitų rinkinį neįtraukti duomenys apie žemės gelmių išteklius (pagal Ataskaitos duomenis – 62 459,0 mln. Lt), miškus ir miško žemę (pagal Ataskaitos duomenis 8 448,5 mln. Lt). Įvertinus šiuos duomenis, Ataskaitoje ir Finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyti duomenys apie visą valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą skiriasi 8 331,6 mln. Lt.

Finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto 17 priede pateikta informacija apie išžvalgytus gamtos išteklius vertine ir kiekiene išraiška pagal Lietuvos geologijos tarnybos 2011 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 1.7-2312 pateiktą informaciją. Aplinkos ministerijos 2010 metų konsoliduotuosiose finansinėse ataskaitose duomenys apie žemės gelmių išteklius nei kiekiene, nei vertine išraiška nepateikti¹⁸.

Ilgalaikis turtas Ataskaitoje – 22 827,6 mln. Lt, Finansinių ataskaitų rinkinyje 11 130,6 mln. Lt, skirtumas – 11 697,0 mln. Lt.

Finansinis turtas Ataskaitoje – 24 490,8 mln. Lt, Finansinių ataskaitų rinkinyje – 40 514,2 mln. Lt, skirtumas 16 023,4 mln. Lt.

Valstybės įpareigojimai Ataskaitoje 40 442,3 mln. Lt, Finansinių ataskaitų rinkinyje – 39 670,5 mln. Lt, skirtumas – 771,8 mln. Lt

Viso Ataskaitoje nurodyto valstybės žemės fondo vertė¹⁹, neįskaičius miškų ūkio paskirties valstybinės žemės, kuri neįtraukta į Finansinių ataskaitų rinkinį (informacija apie miškus ir miško žemę nepateikta ir rinkinio aiškinamajame rašte), sudaro 43 338,2 mln. Lt. Finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyta 47 097,1 mln. Lt valstybinės žemės vertė, skirtumas – 3 758,9 mln. Lt.

Pagal Lietuvos statistikos departamentui viešojo sektoriaus subjektų pateiktą informaciją jų valdomos valstybinės žemės vertė – 18 885,5 mln. Lt, didžiausią²⁰ dalį sudaro Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teise valdoma žemė, kurios vertė pagal finansinės būklės ataskaitos duomenis – 18 857,0 mln. Lt. Finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyta 47 097,1 mln. Lt valstybinės žemės vertė yra 28 211,6 mln. Lt (arba 2,5 karto) didesnė už Nacionalinės žemės tarnybos finansinėse ataskaitose nurodytą žemės vertę. Audito metu Finansų ministerija informavo, kad šiuo metu analizuojamos minėtose finansinėse ataskaitose nurodyto žemės vertės skirtumo priežastys.

¹⁷ Visas valstybei nuosavybės teise priklausantis turtas – 163 448,9 mln. Lt, iš jų Valstybinio socialinio draudimo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondų turtas – 1 112,6 mln. Lt.

¹⁸ Pagal 16-ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto 37 punktą, viešojo sektoriaus subjektas, įgyvendinantis valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje (Aplinkos ministerija), aiškinamajame rašte privalo nurodyti nebalansinėse sąskaitose užregistruotų išžvalgytų mineralinių išteklių kieki ir vertę pagal standarto 2 priede pateiktą formą.

¹⁹ Ataskaitos duomenys pagal VĮ Registrų centro pateiktą informaciją: visas žemės fondas 52 072,4 mln. Lt, miškų ūkio paskirties žemė – 8 448,5 mln. Lt. Ataskaitoje nėra išskirtų duomenų apie visų valstybės įmonių ir savivaldybių valdomą valstybės žemę.

²⁰ Kiti viešojo sektoriaus subjektai valdo 28,5 mln. Lt vertės žemę. (Šaltinis – viešojo sektoriaus subjektų Lietuvos statistikos departamentui pateikta informacija).

III DALIS. VALSTYBĖS TURTO APSKAITA, VALDYMAS IR DISPONAVIMAS JUO

Pagal Valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą²¹ valstybės turto savininko funkcijas įgyvendina Seimas ir Vyriausybė įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka. Valstybės turtą patikėjimo teise valdo, naudoja ir juo disponuoja Lietuvos bankas, valstybės institucijos, įstaigos ir organizacijos, valstybės įmonės, savivaldybės šio įstatymo 10 straipsnyje nustatytais atvejais ir šio įstatymo 9 straipsnyje nustatytais atvejais kiti juridiniai asmenys – pagal turto patikėjimo sutartį²².

1. Valstybės turto apskaita

1.1. Žemė

Nacionalinės žemės tarnybos ir kitų įstaigų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai nerodo teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančios žemės finansinės būklės.

Remiantis Ataskaitos duomenimis, Valstybinės žemės fondas 2010 m. pabaigoje sudarė daugiau nei 52 072,4 mln. Lt, arba 31,9 proc. viso 163 448,9 mln. Lt valstybei nuosavybės teise priklausančio turto. Remiantis Žemės įstatymu²³, iki 2010 m. liepos 1 d. žemės patikėtiniai (išskyrus žemę, kuri patikėjimo teise teisės aktų nustatyta tvarka ir pagrindais yra perduota kitiems subjektams) buvo apskričių viršininkai. Panaikinus apskričių viršininkų administracijas, pagal Žemės įstatymą²⁴ nuo 2010 m. liepos 1 d. vienas iš valstybinės žemės patikėjimo teisės subjektų (patikėtinių) yra Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos.

Valstybės kontrolė išvadose dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 ir 2009 metais ataskaitų²⁵ konstatavo, kad apskričių viršininkų administracijos skirtingai tvarkė valstybinės žemės apskaitą ir nustatė žemės vertę arba į buhalterinės apskaitos registrus iš viso neįtraukė duomenų apie žemę, iš jų ir neperduotą naudotis ir neišnuomotą laisvos valstybinės žemės fondo žemę. Dėl to, kad nėra nustatytų bendrų neregistruotos valstybinės žemės apskaitos principų, neužtikrinamas duomenų apie žemę teisingumas.

²¹ Lietuvos Respublikos valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-30 Nr. IX-900 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 7 str. 1 d.

²² Ten pat, 7 str. 2 d. ir 3 d.

²³ Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, 1994-04-26 Nr. I-446 (2004-01-27 įstatymo Nr. IX-1983 redakcija), 7 str. 1 d.

²⁴ Ten pat, 2010-06-18 įstatymo Nr. IX-912 redakcija, 7 str. 1 d.

²⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos, 2010-12-01 Nr. FA-P-700-4-81; Išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metais ataskaitos, 2009-11-27 Nr. FA-P-700-2-81.

Nacionalinė žemės tarnyba dar 2009 m. spalio mėnesį informavo²⁶, kad numatoma netrukus parengti valstybinės žemės apskaitos taisyklių pakeitimo projektą ir nustatyti žemės apskaitos duomenų kontrolės tvarką, tačiau Valstybės kontrolės rekomendacija parengti laisvos ir neregistruotos valstybinės žemės apskaitos taisykles iki šiol neįgyvendinta.

Šio audito metu Nacionalinė žemės tarnyba informavo²⁷, kad jai perėmus apskričių viršininkų vykdytas žemės tvarkymo ir administravimo funkcijas buvo rengiami teisės aktų pakeitimai, susiję su tarnybos vykdomomis funkcijomis, todėl Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimas dėl žemės apskaitos taisyklių užsitęsė. Be to, tarnyba nurodė, kad valstybės įmonė Registrų centras pagal sutartį²⁸ jai yra perdavusi nekilnojamojo turto registro duomenis apie 2010 m. gruodžio 31 d. jos patikėjimo teise įregistruotus valstybinės žemės sklypus.

Atkreipiame dėmesį, kad neįgyvendinus rekomendacijų dėl Registrų centre neregistruotos žemės buhalterinės apskaitos Nacionalinės žemės tarnybos ir nacionalinis konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniai nerodys tikros ir teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto (žemės) finansinės būklės.

Pažymime, kad nors Seimas nutarimu „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2007 metais ataskaitos“²⁹ Vyriausybei yra pateikęs pakartotinį siūlymą „nedelsiant imtis priemonių, kad valstybei nuosavybės teise priklausanči žemė būtų įregistruota Nekilnojamojo turto registre, kad būtų nustatytos valstybės institucijų, įstaigų naudojamos valstybinės žemės sklypų ribos ir kad valstybės institucijų, įstaigų naudojamos valstybinės žemės sklypai būtų įregistruoti ir įtraukti į apskaitą“, žemės registravimas Nekilnojamojo turto registre vyksta vangiai. Remiantis Ataskaitos aiškinamojo rašto duomenimis, iš viso 2010 m. pabaigoje buvusio 2 624,0 tūkst. ha valstybinės žemės (įskaitant ir miško žemę) ploto Nekilnojamojo turto registre įregistruota 933,0 tūkst. ha, arba tik 35,6 proc. (2010 m. pradžioje – 27,9 proc.).

²⁶ Nacionalinės žemės tarnybos 2009-10-27 raštas Nr. 4B-(10.2)-1318 „Dėl žemės valstybinės apskaitos“.

²⁷ Nacionalinės žemės tarnybos 2011-09-01 raštas Nr. ISD-(10.2)-5570 „Dėl žemės valstybinės apskaitos“.

²⁸ 2011 m. balandžio 12 d. sutartis Nr. 157-1DPS-(4.27)/KT-103.

²⁹ Lietuvos Respublikos Seimo 2009-05-12 nutarimas Nr. XI-258 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2007 metų ataskaitos“, 3 p.
Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė

1.2. Valstybiniai miškai ir miško žemė

Neįgyvendinus Valstybės kontrolės siūlymų valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą (miškus ir miško žemę) registruoti apskaitoje ir rodyti finansinėse ataskaitose, nacionalinis konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys nerodys tikros ir teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir kituose teisės aktuose³⁰ nustatyta, kad valstybinės reikšmės miškai ir miško žemė išimtinė nuosavybės teise priklauso Lietuvai ir gali būti perduodami patikėjimo teise valstybės įmonėms miškų urėdijoms valstybinėms funkcijoms įgyvendinti. Didžiausią valstybinių miškų dalį (2010 m. – 96,2 proc.) valdo valstybės įmonės miškų urėdijos. Pagal Miškų įstatymo 7 straipsnį, įvertinant miškų urėdijų kapitalą, žemė ir miškas vertine išraiška į apskaitą neįtraukiami.

Valstybės kontrolė valstybinio veiklos audito „Valstybinių miškų ūkio veikla“³¹ ataskaitoje konstatavo, kad nepakeitus Miškų įstatymo³² ir verslo apskaitos standartų nuostatų, pagal kurias miškų urėdijos neregistruoja (ir neprivalo registruoti) valstybei nuosavybės teise priklausančio turto – miškų ir miško žemės, jo vertė nebus rodoma valstybės įmonių miškų urėdijų finansinėse ataskaitose, o Aplinkos ministerijos parengta konsoliduotoji viešojo sektoriaus grupės ataskaita nerodys tikros ir teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės. Valstybės kontrolė pateikė Aplinkos ministerijai rekomendaciją inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie leistų užtikrinti, kad valstybei nuosavybės teise priklausantys miškai ir miško žemė būtų registruojami buhalterinėse sąskaitose, kuri dar neįgyvendinta.

Svarstant Miškų įstatymo 5 ir 7 straipsnių papildymo įstatymo projektą³³, Valstybės kontrolė pateikė papildomus argumentus³⁴ dėl miško ir miško žemės registravimo buhalterinėje apskaitoje. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnio 4 dalies, Žemės įstatymo 6 straipsnio 1 dalies ir Miškų įstatymo 4 straipsnio 6 dalies nuostatos suteikia galimybę išimtinė nuosavybės teise valstybei priklausančius miškus ir miško žemę įtraukti į valstybės įmonių kapitalą. Valstybės kontrolės nuomone, turėtų būti panaikinta Miškų įstatymo 7 straipsnio nuostata, kad įvertinant miškų urėdijų kapitalą, miškai ir miško žemė vertine išraiška į apskaitą neįtraukiami, ir parengus metodines rekomendacijas (taisykles ar tvarkas), valstybiniai miškai ir miško žemė galėtų būtų įtraukti į buhalterinės apskaitos registrus.

³⁰ Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, 1994-04-26 Nr. I-446 (2004-01-27 įstatymo Nr. IX-1983 redakcija), 6 str. 4 d.; Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, 1994-11-22 Nr. I-671, 4 str. 6 d.

³¹ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės valstybinio audito 2010-03-31 ataskaita Nr. P-20-1-7 „Valstybinių miškų ūkio veikla“.

³² Lietuvos Respublikos miškų įstatymas, 2001-04-25 Nr. I-671, 7 str.

³³ Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 5 ir 7 straipsnių papildymo įstatymo projektas, 2011-05-12 įstatymo projektas Nr. XIP-3201.

³⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2011 m. gegužės 13 d. raštas Nr. S- (301-1.8)-1029 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 5 ir 7 straipsnių papildymo įstatymo projekto“.

Įstatymo pakeitimų projektų svarstymo Seime metu buvo pateiktas pasiūlymas, kaip turėtų būti vykdoma miškų apskaita, tačiau tai buvo susieta su turto registravimu Nekilnojamojo turto registre. Atkreipiame dėmesį, kad miškų ir miško žemės įtraukimo į buhalterinę apskaitą laikotarpio nereikėtų sieti su jų įregistravimo Nekilnojamojo turto registre data, nes miško žemės registravimas šiame registre yra ilgai trunkantis procesas, todėl miškų urėdijų finansinės ataskaitos ir nacionalinis konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys iki miško žemės įregistravimo nerodys tikros ir teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto – miško ir miško žemės finansinės būklės.

Pažymėtina, kad remiantis Ataskaitos 10 lentelės duomenimis 2010 m. pabaigoje visas valstybei nuosavybės teise priklausančios miško žemės plotas buvo 1 332,3 tūkst. ha, o valstybės įmonės Registrų centro duomenimis, Nekilnojamojo turto registre įregistruota 568,0 tūkst. ha.

1.3. Žemės gelmių ištekliai

Išžvalgyti žemės gelmių ištekliai, kurie atitinka turto pripažinimo kriterijus, turėtų būti registruojami buhalterinės apskaitos balansinėse sąskaitose ir įtraukiami į finansines ataskaitas. Neįtraukus į buhalterinės apskaitos registrus valstybinių gamtos išteklių, nacionalinis konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys nerodys teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės.

Neparengta ir nepatvirtinta gamtos išteklių vertės apskaičiavimo metodika.

Pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnį ir Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymą³⁵ žemės gelmės sausumoje ir vidaus vandenyse yra išimtinė valstybės nuosavybė. Valstybinę geologinės informacijos sistemą kuria, saugo ir valdo Lietuvos geologijos tarnyba. Duomenys apie žemės gelmių išteklius, ertmes, gręžinius ir tyrimus registruojami Žemės gelmių registre³⁶. Duomenys apie detalai išžvalgytus išteklius Ataskaitoje pateikti vertine (sąlygine verte) ir kiekiu išraiška, o apie parengtinai išžvalgytus – tik kiekiu išraiška. Detalai išžvalgytų žemės gelmių išteklių 2009 ir 2010 metų sąlyginė vertė apskaičiuota mokesčio už valstybinius gamtos išteklius skaičiavimo bendro (priimtino) susitarimo principu, laikant, kad įstatyme³⁷ nustatytas mokesčio tarifas sudaro vidutiniškai 5 proc. vieneto (gamtos išteklių kub. metrai, tonos) vertės³⁸. Ataskaitoje duomenys apie gamtos išteklius pateikti jų sąlyginę vertę apskaičiavus taikant iki 2010 metų galiojusius mokesčio tarifus. Atkreipiame dėmesį, kad nuo 2010 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo pakeitimo³⁹ įstatymui

³⁵ Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymas, 1995-07-05 Nr. I-1034 (2001-04-10 įstatymo Nr. IX-243 redakcija).

³⁶ Ten pat, 24 str. 2 d.

³⁷ Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymas, 1991-03-21 Nr. I-1163 (2006-05-25 įstatymo Nr. X-616 redakcija).

³⁸ Valstybės biudžetas kitų įplaukų, išskyrus mokesčių už gamtos išteklius, negauna.

³⁹ Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 4, 6, 7 straipsnių ir 1, 2 priedų pakeitimo bei 4 priedo pripažinimo netekusiu galios įstatymas, 2009-07-23 Nr. XI-400.

beveik visi mokesčių tarifai už valstybinius gamtos išteklius padidėjo du kartus (ir toliau numatomi didinti⁴⁰).

Valstybės kontrolė Išvadose dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 ir 2009 metais ataskaitų konstatavo, kad nėra reglamentuotas žemės gelmių išteklių vertės apskaičiavimas. Vyriausybė nutarimu⁴¹ įpareigojo Aplinkos ministeriją 2008 metų IV ketvirtyje parengti ir patvirtinti Žemės gelmių išteklių vertinimo metodiką, tačiau ministerija jos neparengė. Ministerijos teigimu⁴², žemės gelmių išteklių vertės apskaičiavimo metodikos klausimas išspręstas patvirtinus 16-ąjį Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartą.

Pagal minėtą standartą valstybiniai žemės gelmių ištekliai nėra apskaitomi įstaigos buhalterinės apskaitos balansinėse sąskaitose, t. y. išžvalgyti valstybės mineraliniai ištekliai apskaitoje registruojami nebalansinėse sąskaitose natūrine išraiška. Atkreipiame dėmesį, kad nors 16-ojo standarto 9 punkte yra nurodyti biologinio turto ir mineralinių išteklių kriterijai, tačiau 35 punkte nurodyta, kad viešojo sektoriaus subjektas, formuojantis valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje ir užtikrinantis jos įgyvendinimą, išžvalgytus valstybės mineralinius išteklius apskaitoje registruoja tik nebalansinėse sąskaitose natūrine išraiška, nes jie netenkina turto pripažinimo kriterijų. Dėl to 16-asis standartas yra taisytinas, nes vertinimą, ar turtas atitinka turto pripažinimo kriterijus, turi atlikti viešojo sektoriaus subjektas, įgyvendinantis⁴³ valstybės politiką žemės gelmių naudojimo srityje (pagal nustatytas taisykles).

Valstybės kontrolės nuomone, išžvalgyti žemės gelmių ištekliai atitinka 16-ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto 9 punkto reikalavimus, nes galima patikimai nustatyti turto tikrąją vertę (yra žinoma, kokio dydžio ekonominę naudą gaus valstybė, realizuodama mineralinius išteklius, nes yra patvirtinti mokesčių už valstybinius gamtos išteklius dydžiai).

Valstybės kontrolė raštu⁴⁴ pasiūlė Finansų ministerijai inicijuoti 16-ojo Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standarto pakeitimus, o Aplinkos ministerijai – parengti ir patvirtinti Žemės gelmių išteklių vertinimo metodiką. Neįtraukus į buhalterinės apskaitos registrus valstybinių gamtos išteklių, finansinės ataskaitos, vėliau ir nacionalinis konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys, nerodys teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybė yra parengusi Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 7, 8 straipsnių ir 1, 2 priedų pakeitimo įstatymo projektą (2011-08-01 Nr. 11-2642-01), kuris šiuo metu pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei. Priėmus šio įstatymo pataisas, kai kurių žemės gelmių išteklių galiojantys mokesčio tarifai turėtų dar padidėti.

⁴¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-14 nutarimas Nr. 1028 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio registruotino turto inventorizavimo, vertinimo ir įregistravimo atitinkamuose registruose veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“.

⁴² Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos raštas Valstybės kontrolei, 2011-08-09 Nr. (3-1)-D8-7351 „Dėl informacijos pateikimo“.

⁴³ Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymas, 1995-07-05 Nr. I-1034 (2001-04-10 įstatymo Nr. IX-243 redakcija), 4 str. 1 d.: Aplinkos ministerija įgyvendina valstybės politiką žemės gelmių apsaugos ir išteklių naudojimo srityje, rengia ir tvirtina žemės gelmių apsaugos ir naudojimo ilgalaikes ir tikslines valstybės programas, organizuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą, nustato žemės gelmių išteklių naudojimo, apsaugos ir kontrolės tvarką ir ją įgyvendina, nustato žemės gelmių išteklių naudojimo limitus ir sąlygas, reglamentuoja ir kontroliuoja žemės gelmių išteklių apskaitą.

⁴⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-09-14 raštas Finansų ir Aplinkos ministerijoms Nr. S-(60-1988)-1837 „Dėl gamtos išteklių apskaitos“.

Remiantis Finansų ir Aplinkos ministerijų audito metu pateikta⁴⁵ informacija, Valstybės kontrolės siūlymas svarstomas Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų komiteto posėdyje.

1.4. Kultūros vertybės

Dėl to, kad rekomenduojamas ilgas muziejinių vertybių (eksponatų) vertės nustatymo laikotarpis, tikėtina, kad valstybės konsoliduotosios finansinės ataskaitos iki 2020 m. gruodžio 31 d., nerodys teisingos valstybei nuosavybės teise priklausančio turto finansinės būklės.

Vyriausybė nutarimu⁴⁶ įpareigojo Kultūros ministeriją Lietuvos statistikos departamentui teikti informaciją apie muziejuose sukauptas valstybei nuosavybės teise priklausančias vertybes pagal muziejų klasifikaciją. Nuo 2010 metų pradėjus apskaitą tvarkyti pagal Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, kultūros vertybės turi būti apskaitytos tikrąja verte⁴⁷, įsigijimo savikaina arba simboline vieno lito kaina. Kultūros ministerija patvirtino Muziejinių vertybių (eksponatų) vertinimo metodines rekomendacijas⁴⁸, kuriomis turi būti vadovaujama tikslinant eksponatų (kurie ilgalaikio materialiojo turto apskaitoje pirminio pripažinimo metu buvo registruoti simboline vieno lito verte) tikrąją vertę.

Ataskaitos duomenimis, valstybė turi 73,9 mln. Lt (iš jų biudžetinės įstaigos 73,1 mln. Lt) vertės kilnojamųjų kultūros vertybių ir 817,4 mln. Lt vertės nekilnojamųjų kultūros vertybių. Muziejai 2010 m. pabaigoje tikrąją vertę įvertino 575,2 tūkst. vnt., arba 9,2 proc., eksponatų. Kiti eksponatai galėjo būti įvertinti verte, kuri nustatoma vadovaujantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis, įsigijimo savikaina ar simboline vieno lito verte. Ataskaitos 12 lentelėje „Muziejinės vertybės“ nurodytas muziejinių vertybių kiekis vienetais.

Valstybės kontrolė finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatė, kad kai kurie muziejai ir kitos įstaigos neteisingai registravo nekilnojamųjų kultūros vertybių restauravimo darbus (pavyzdžiai pateikiami Išvados priedo 1.5 poskyryje), nebuvo įvertinę kultūros vertybių tikrąją vertę bei kt.

⁴⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2011-10-18 raštas Nr. ((6.3-01)5K-1123013-6K-1111455; Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2011-10-06 raštas Nr. (3-1)-D8-8980.

⁴⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-17 nutarimas Nr. 1226 (2008-05-16 nutarimo Nr. 466 redakcija) „Dėl valstybei ir savivaldybėms nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitų rengimo ir teikimo“, 3.4 p.

⁴⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2008-05-08 įsakymas Nr. 1K-174 (2009-12-22 įsakymo Nr. 1K-466 redakcija) „Dėl Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“: „Kilnojamųjų ir nekilnojamųjų kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė nustatoma remiantis draudžiamąja verte, jei šie objektai ir vertybės yra apdrausti ilgalaikiu draudimu. Jeigu kultūros vertybių ir kitų vertybių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, kultūros vertybės apskaitoje registruojamos ir finansinėse ataskaitose nurodomos taip: verte, kuri yra nustatoma remiantis to turto registrą tvarkančio subjekto atliekamo vertinimo duomenimis; remiantis to turto įsigijimo savikaina, jei ji gali būti patikimai įvertinta; simboline vieno lito verte, jei įsigijimo savikaina yra lygi nuliui arba taip pat negali būti patikimai įvertinta.“

⁴⁸ Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2010-08-20 įsakymas Nr. IV-446 „Dėl muziejinių vertybių (eksponatų) vertinimo metodinių rekomendacijų patvirtinimo“.

Atkreipiame dėmesį, kad Muziejinių vertybių (ekspонатų) vertinimo metodinių rekomendacijų 18 punkte rekomenduojama ekspонатų vertinimą baigti iki 2020 m. gruodžio 31 d., todėl tikėtina, kad iki šios datos valstybė neturės tikrų duomenų apie muziejines vertybes.

1.5. Valstybinių auditų rezultatai turto apskaitos srityje

Dalis valstybės institucijų / įstaigų į apskaitos registrus neįtraukė valstybės turto, jį registravo neteisinga verte, neteisingai apskaitė ilgalaikio turto kūrimo išlaidas, įsipareigojimus ir kt.

Vertinant ūkinių operacijų registravimą apskaitoje biudžetinių įstaigų finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatyta, kad dalis įstaigų nesilaikė Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo⁴⁹, Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo⁵⁰ ir Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų⁵¹ nuostatų, nes apskaitoje neužregistravo įsigyto turto arba jį užregistravo neteisinga verte, ilgalaikį turtą nepagrįstai nurašė arba priskyrė atsargoms bei kt. Įstaigos, atsižvelgusios į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas, į apskaitos registrus įtraukė 25 103,9 tūkst. Lt vertės valstybės turto ir dėl anksčiau neužregistruoto kultūros ir sporto įstaigų pastatų nuvertėjimo sumažino 6 242,0 tūkst. Lt šio turto vertę (1 lentelė).

1 lentelė. Subjektų, atsižvelgusių į Valstybės kontrolės rekomendacijas, užregistravusių turtą, suvestinė

Audituotas subjektas	Nustatyti pažeidimai	tūkst. Lt
Lietuvos kūno kultūros akademija	Įsigytas ilgalaikis turtas užregistruotas į įsigijimo savikainą neįtraukus maitinės mokesčių.	9,2
Palangos miesto savivaldybė	Apskaitoje neužregistruotas patikėjimo teise valdomas valstybės turtas: pastatai Palangoje – sandėlis ir jo priestatas Užkanavės g. 46 ir gyvenamasis namas ir garažas Ošupio g. 19.	32,9
Pagėgių savivaldybė	Iš apskaitos nurašytas turtas (arteziniai gręžiniai, elektros linijos, bendro naudojimo keliai ir kt.) be ūkines operacijas ir ūkinius įvykius pagrindžiančių dokumentų.	452,4
Lietuvos teatro, muzikos ir kino muziejus	Neįvertinti ir neapskaityti atlikti restauracijos darbai.	4,4
	Kilnojamosios kultūros vertybės (muziejaus ekspонатai) ir nekilnojamoji kultūros vertybė (pastatas) neįvertinti tikrąja verte.	4613,8
	Neapskaitytas sukurtas nematerialusis turtas.	2,1
Lietuvos jūrų muziejus	Nekilnojamosios kultūros vertybės (pastatai) neįvertintos tikrąja verte.	69,6
	Biologinis turtas (213 vnt. gyvųjų ekspонатų) neįvertintas tikrąja verte.	29,2
Klaipėdos dramos teatras	Neapskaitytos liekamosios medžiagos.	3,3

⁴⁹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais ir papildymais).

⁵⁰ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574.

⁵¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymai: 2008-05-08 Nr. 1K-174 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 12-ojo standarto patvirtinimo“; 2008-07-10 Nr. 1K-233 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 16-ojo standarto patvirtinimo“; 2008-07-16 Nr. 1K-238 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 13-ojo standarto patvirtinimo“.

	Pastatai – nekilnojamosios kultūros vertybės neįvertintos tikrąja verte.	223,0
Šiaulių profesinio rengimo centras	Perkeliant likučius bibliotekų fondai (1 053,5 tūkst. Lt) apskaityti kaip ūkinis inventorių nebalansinėje sąskaitoje.	1053,5
Tauragės profesinio rengimo centras	Pastatas-sandėlis netinkamai apskaitytas atsargų sąskaitoje.	0,9
	Licencija neapskaityta ilgalaikio nematerialiojo turto sąskaitoje.	0,8
Kauno valstybinis muzikinis teatras	Nekilnojamoji kultūros vertybė (pastatas) neįvertinta tikrąja verte.	636,9
Maironio lietuvių literatūros muziejus	Neapskaityti neatlygintai gauti eksponatai.	4,4
	Nekilnojamosios kultūros vertybės (pastatai) neįvertintos tikrąja verte.	3285,7
Kauno valstybinis dramos teatras	Neįvertinti ir neapskaityti šviestuvų (nekilnojamųjų kultūros vertybių) restauravimo darbai.	187,6
	Nekilnojamosios kultūros vertybės (pastatai) neįvertintos tikrąja verte.	4461,0
Alytaus kolegija	Laboratorijos pastato rekonstrukcijos darbai neįtraukti į nebaigtos statybos įsigijimo savikainą, o išlaidos klaidingai pripažintos remonto ir eksploatavimo sąnaudomis.	265,8
Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos	Neužregistruotas nematerialusis turtas, jo įsigijimo išlaidos pripažintos sąnaudomis.	114,4
Valstybinis Vilniaus Gaono žydų muziejus	Pastatai – nekilnojamosios kultūros vertybės neįvertintos tikrąja verte.	9653,0
	Neužregistruotas ilgalaikio turto (kultūros ir sporto įstaigų pastatų) nuvertėjimas.	-6242,0
Iš viso:		18861,9

Saltinis – Valstybės kontrolė (prieiga per internetą <http://www.vkontrolė.lt>).

Be to, auditų metu nustatyta atveju, kai institucijos / įstaigos neteisingai ar netinkamai tvarkė įsipareigojimų apskaitą. Atlikę finansinį (teisėtumo) auditą Sveikatos apsaugos ministerijoje auditoriai negalėjo patvirtinti įsiskolinimo likučių teisingumo, nes ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus dėl savininko teisių ir pareigų perėmimo 2010 m., perėmė Vilniaus miesto savivaldybės ir Šiaulių apskrities viršininko administracijos įsteigtų viešųjų įstaigų 10 867,9 tūkst. Lt vertės kreditinius įsiskolinimus, užregistravo juos apskaitoje ir nurodė finansinėse ataskaitose neįsitikinusi jų pagrįstumu, be to, nenurodė su tiekėju suderinto 400,00 tūkst. Lt debetinio įsiskolinimo.

2. Viešojo sektoriaus subjektų valstybės turto valdymas, naudojimas ir disponavimas juo

2.1. Centralizuoto valstybės turto valdymo strategija

Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių plane 2009–2011 metams numatytos priemonės įgyvendinamos vangiai ir nesilaikant nustatytų terminų.

Penkioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programoje⁵², kurią patvirtino Seimas, numatyta centralizuoti valstybės turto (pirmiausia pastatų) valdymą, pamažu įdiegiant patalpų nuomos sistemą valstybės ir savivaldybių institucijoms. Vyriausybės nutarimu⁵³ patvirtintos Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos tikslas – siekti racionaliau ir efektyviau valdyti valstybės turtą – tobulinti teisinę ir administracinę sistemas, kurios sudarytų sąlygas įgyvendinti šioje strategijoje numatytus centralizuoto valstybės turto valdymo tikslus ir uždavinius.

Vadovaudamasis šiuo Vyriausybės nutarimu finansų ministras⁵⁴ patvirtino Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių planą. Valstybės kontrolė Išvadoje dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos⁵⁵ konstatavo, kad minėtame priemonių plane 2010 m. numatytos įgyvendinti priemonės neįgyvendintos.

Pagal priemonių planą iki 2011 m. pabaigos turi būti įgyvendintos priemonės:

Sukaupta informacija apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą pagal Vyriausybės nutarimu⁵⁶ patvirtintus paieškos sistemos įgyvendinimo etapus (1.3.1 p.).

Peržiūrėtos ir prireikus patikslintos valstybei nuosavybės teise priklausančio registruotino turto inventorizavimo, vertinimo ir įregistravimo atitinkamuose registruose veiksmų ir priemonių plane numatytos priemonės, kurios leistų užtikrinti nacionalinio ataskaitų rinkinio ir valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos duomenų patikimumą (1.3.3.p.).

Išanalizuoti paieškos sistemos kaupiami duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą ir parengti teisės aktų, reglamentuojančių valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitų rengimą ir teikimą, projektai (1.4.1.p.).

Plano 2.2.3 punkte nurodytuose teisės aktuose nustatyta tvarka pradėti įgyvendinti valstybės nekilnojamojo turto perdavimo centralizuoto valstybės turto valdytojui procesą ir centralizuoto valstybės turto valdytojo veiklą (2.2.4 p.).

Parengti teisės aktų, reglamentuojančių valstybės nekilnojamojo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo normatyvus ir teisinių bei finansinių poveikio priemonių taikymą valstybės nekilnojamojo turto valdytojams, projektai (2.4.2 p.).

Parengti teisės aktų, numatančių valstybės turto valdytojams pareigą teikti valstybės nekilnojamojo turto valdymo ataskaitas centralizuoto valstybės turto valdytojui, projektai (2.4.3. p.).

⁵² Lietuvos Respublikos Seimo 2008-12-09 nutarimas Nr. XI-52 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės programos“, IV d. 257 p.

⁵³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-11-15 nutarimu Nr. 1597 patvirtinta Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 m. strategija.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2010-02-23 įsakymu Nr. 1K-041 patvirtintas Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių planas.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2010-12-01 išvada Nr. FA-P-700-4-81 „Išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos“.

⁵⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-07-22 nutarimas Nr. 813 „Dėl valstybės turto informacinės paieškos sistemos steigimo ir jos nuostatų patvirtinimo“.

Už šių priemonių vykdymą atsakingais paskirti Finansų ministerija ir centralizuoto valstybės turto valdytojas. Vertinant, kaip vyksta centralizuoto valstybės turto valdymo sistemos kūrimas, nustatyta, kad dėl 2010 ir ankstesniais metais nevykdomo priemonių plano nebus laiku įvykdytos ir priemonių plane 2011 m. numatytos įgyvendinti priemonės. Pažymime, kad Seimas tik 2010 m. lapkričio mėnesį priėmė⁵⁷ akcinės bendrovės Turto banko pertvarkymo į valstybės įmonę Turto banką ir valstybės įmonės Turto banko įstatymus. Bendrovė į valstybės įmonę buvo reorganizuota 2011 m. balandžio mėnesį, nors pertvarkyti Turto banką buvo numatyta 2010 m. II ketvirtyje. Atkreipiame dėmesį, kad 2011 m. IV ketvirtyje jau turėjo būti pradėtas įgyvendinti valstybės nekilnojamojo turto perdavimo centralizuoto valstybės turto valdytojui procesas ir pradėta centralizuoto valstybės turto valdytojo veikla (priemonių plano 2.2.4 p.).

Pažymime, kad Finansų ministerija yra parengusi įstatymo dėl centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo ir kitų su Centralizuoto valstybės turto valdymo strategijos įgyvendinimu susijusių teisės aktų projektus, kuriuos 2011 m. lapkričio 11 d. pateikė svarstyti Vyriausybei⁵⁸. Pagal minėtą priemonių planą šie teisės aktai turėjo būti parengti 2010 m. IV ketvirtį.

2.2. Valstybės turto informacinė paieškos sistema

Valstybės turto informacinės paieškos sistemos kūrimo darbai dar nebaigti ir atliekami nesilaikant nustatytų terminų. Valstybės turto fondas lėšas paieškos sistemos kūrimui 2007–2010 metais panaudojo nerezultatyviai, nes nepasiektas planuotas rezultatas – paieškos sistema pradėti naudotis nuo 2009 m. liepos 1 d. Neatsižvelgta į Valstybės kontrolės pasiūlymus sukurti paieškos sistemos kaupiamų duomenų tikrumą užtikrinančias kontrolės procedūras, todėl yra rizika, kad nebus pasiektas numatytas tikslas – užtikrinti sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę ir jų priėmimo procedūrų koordinavimą.

Valstybės turto informacinės paieškos sistemos diegimas yra vienas iš uždavinių įgyvendinant Centralizuoto valstybės turto valdymo strategijos⁵⁹ nustatytus tikslus: įdiegti

⁵⁷ Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Turto banko įstatymas, 2010-11-12 Nr. XI-1108; Lietuvos Respublikos akcinės bendrovės Turto banko pertvarkymo į valstybės įmonę Turto banką įstatymas, 2010-11-12 Nr. XI-1107.

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-09-29 nutarimo projektas Nr. 11-1540-02 „Dėl Lietuvos Respublikos centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 3, 4, 6, 9, 10, 13, 14, 15, 16¹, 17, 19, 20, 21, 22, 23, 24 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 16² straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7, 9, 10, 19 ir 32 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės skolos įstatymo 3, 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 33, 39 ir 93 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 13 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 29 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos kontroliuojančiųjų investicinių bendrovių įstatymo 19 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 172(17), 215(1), 215(2), 215(3), 259(1) straipsnių ir keturioliktojo (1) skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui projektas“.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-11-25 nutarimas Nr. 1597 „Dėl Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategijos patvirtinimo“.

centralizuoto valdymo principus sprendžiant sisteminės valstybės turto valdymo problemas ir pritaikyti šiuos principus valstybės nekilnojamojo turto valdymui; įdiegti centralizuoto valstybės nekilnojamojo turto valdymo principus, sudarančius sąlygas mažinti šio turto išlaikymo sąnaudas. Šios paieškos sistemos tikslas – užtikrinti sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę ir jų priėmimo procedūrų koordinavimą. Sukūrus paieškos sistemą, naudojantis jos duomenimis numatoma rengti analizes, reikalingas valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitai parengti. Dėl nurodytų priežasčių labai svarbu, kad paieškos sistemos duomenys apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą būtų tikri ir teisingi.

Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁶⁰, nuo 2009 m. liepos 1 d. užtikrinant sprendimų, susijusių su valstybei nuosavybės teise priklausančio turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, kokybę ir jų priėmimo procedūrų koordinavimą turėjo būti naudojama paieškos sistema. Vyriausybė patvirtino paieškos sistemos nuostatus⁶¹ ir Valstybei nuosavybės teise priklausančio registruotino turto inventorizavimo, vertinimo ir įregistravimo atitinkamuose registruose veiksmų ir priemonių planą (toliau – priemonių planas)⁶². Vadovaujantis minėtais nuostatais, Finansų ministerija yra paieškos sistemos valdytoja, o valstybės įmonė Valstybės turto fondas – paieškos sistemos tvarkytojas.

Valstybės turto fondas, audito metu atsakydamas į Valstybės kontrolės pateiktus klausimus dėl paieškos sistemos kūrimo eigos, nurodė, kad yra sukurta ir įdiegta duomenų surinkimo iš turto valdytojų posistemė, kurios funkcionalumą užtikrina kelios tarpusavyje susijusios posistemės: sistemos naudotojų apskaitos ir administravimo; duomenų įvedimo į duomenų bazę, surinktų duomenų skelbimo (ataskaitų) posistemės bei paieškos sistemos interneto svetainė, kurioje, nuotoliniu būdu renkami ir skelbiami duomenys.

Vertindami paieškos sistemos kūrimo eigą nustatėme, kad sistema buvo ir yra kuriama nesilaikant Vyriausybės nutarimo⁶³ ir kitų informacinių sistemų kūrimą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų. Neparengtos specifikacijos, kurios turėjo būti patvirtintos prieš pradėdant kurti sistemą, nenumatytas posistemių kūrimo eiliškumas, nesurašyti darbų priėmimo–perdavimo ir tinkamumo eksploatuoti aktai ar kiti posistemių sukūrimą patvirtinantys dokumentai. Atliktų posistemių kūrimo darbų išlaidos neužregistruotos buhalterinės apskaitos nematerialiojo turto kūrimo sąskaitose. Kaip nurodė Valstybės turto fondas, duomenis apie valdomą turtą 2010 metais pateikė tik apie du trečdalius visų turto valdytojų; šie duomenys nėra išsamūs, nes tarp jų nėra

⁶⁰ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2008-03-13 įstatymo Nr. X-1452 redakcija), 15 str. 5 d.

⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-07-22 nutarimas Nr. 813 „Dėl valstybės turto informacinės paieškos sistemos steigimo ir jos nuostatų patvirtinimo“.

⁶² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-14 nutarimas Nr. 1028 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio registruotino turto inventorizavimo, vertinimo ir įregistravimo atitinkamuose registruose veiksmų ir priemonių plano patvirtinimo“.

⁶³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

valstybės registruose (Nekilnojamojo turto registre ir kt.) kaupiamų duomenų, surinkta informacija niekas nesinaudoja. Atkreipiame dėmesį, kad duomenys renkami neparengus paieškos sistemos duomenų saugos nuostatų.

Audito metu Valstybės turto fondas nurodė jau anksčiau pateiktas⁶⁴ paieškos sistemos kūrimą stabdančias priežastis: paieškos sistemos kūrimo darbų vykdymui neigiamą įtaką turi nepakeistas Valstybės registrų įstatymas, neišspręstas atlyginimo už registrų paieškos sistemai teikiamą informaciją klausimas ir finansavimo trūkumas.

Pagal 2007–2013 m. Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ įgyvendinimo priemonę VP1-4.2-VRM-03-V „Viešojo administravimo subjektų sistemos tobulinimas“ yra vykdomas projektas „Valstybės turto informacinės paieškos sistemos kūrimas, diegimas ir naudojimas valstybės turtui valdyti“ (projekto kodas VP1-4.2-VRM-03-V-01-096), kuriam finansuoti skirta 3 mln. Lt Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų. Šiuo pagrindu Finansų ministerija su Valstybės turto fondu pasirašė projekto įgyvendinimo partnerystės sutartį⁶⁵.

Projektui įgyvendinti numatytos skirti lėšos planuojamos naudoti paieškos sistemos pradinių etapų darbams (detalių funkcinių reikalavimų nustatymo, specifikacijų rengimo, poreikio analizių bei pan.), todėl, mūsų nuomone, lėšas paieškos sistemai kurti Valstybės turto fondas 2007–2010 metais panaudojo nerezultatyviai, nes nepasiektas planuotas rezultatas – paieškos sistema pradėti naudotis nuo 2009 m. liepos 1 d.

Pavyzdys

Paieškos sistemos kūrimui įsteigto Turto valdymo informacinių sistemų skyriaus darbuotojų darbo užmokesčiui, socialiniam draudimui ir garantinio fondo įmokoms 2007–2010 metais Valstybės turto fondas panaudojo apie 724 tūkst. Lt savo lėšų.

Atkreipiame dėmesį, kad Išvadoje dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos⁶⁶ buvo konstatuota, kad registruose esanti informacija apie valstybei priklausančią turtą ne visada rodo tikrąją padėtį: nėra informacijos apie bendroves, kuriose valstybei priklauso mažiau nei 100 proc. įstatinio kapitalo, ir viešąsias įstaigas, kurių dalininkė (savininkė) yra valstybė; neteisingi duomenys apie juridinių asmenų statusą, ne visas turtas yra užregistruotas Nekilnojamojo turto registre, arba duomenys apie turtą yra netikslūs, yra įmonių, apie kurių buvimo vietą ir veiklą nėra žinoma. Viešojo sektoriaus subjektų informacija apie patikėjimo teise valdomą turtą taip pat nėra tiksli. Nustatytos valstybės įmonės, kurių savininko teisių ir pareigų neįgyvendina jokia biudžetinė įstaiga. Dėl išdėstytų priežasčių duomenys apie valstybės turtą, tiesiogiai perkelti iš

⁶⁴ Valstybės įmonės Valstybės turto fondo 2010-09-17 raštas Nr. (17)3R-2317 „Dėl informacijos pateikimo“.

⁶⁵ Projekto „Valstybės turto informacinės paieškos sistemos kūrimas, diegimas ir naudojimas valstybės turtui valdyti“ įgyvendinimo partnerystės sutartis, 2010-12-27 sutartis Nr. 1S-120.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2010 m. gruodžio 1 d. „Išvada dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos“, Nr. FA-P-700-4-81, III d. 3 sk.

valstybės registrų į paieškos sistemą, nerodys tikros būklės. Siekdama įgyvendinti paieškos sistemai nustatytą tikslą – užtikrinti sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę, Valstybės kontrolė Vyriausybei pasiūlė sukurti ir įdiegti kontrolės priemones, kurios padėtų užtikrinti valstybės turto informacinės paieškos sistemos duomenų tikrumą ir teisingumą.

Audito metu Finansų ministerija informavo, kad pradėtas įgyvendinti projektas „Valstybės turto informacinės paieškos sistemos kūrimas, diegimas ir naudojimas valstybės turtui valdyti“ padės užtikrinti informacijos apie valstybei priklausantį nekilnojamąjį turtą teikimą ir kaupimą, efektyvų valstybės turto valdymą, sudarys sąlygas įdiegti valstybės nekilnojamojo turto kontrolės sistemą ir valdymo principus. Pažymėtina, kad projekto trukmė yra treji metai.

Apie šiuos audito metu nustatytus dalykus Valstybės kontrolė informavo⁶⁷ Ministro Pirmininko tarnybą, Finansų ministeriją ir Valstybės turto fondą.

2.3. Turto valdymo trūkumai ir pažeidimai, nustatyti valstybinių auditų metu

Valstybės kontrolė, atlikusi 2010 metų valstybinius finansinius (teisėtumo) ir veiklos auditus, nustatė, kad dalis įstaigų valstybės turtą valdo nesivadovaudamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodytais valstybės turto valdymo visuomeninės naudos, efektyvumo ir racionalumo principais bei kitais turto įsigijimą, valdymą, perdavimą ir nurašymą reglamentuojančiais teisės aktais.

2.3.1. Valstybės turto valdymo efektyvumas

Nustatyta atvejų, kai turtas naudojamas nesilaikant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme nurodytų efektyvumo, racionalumo ir visuomeninės naudos principų.

Valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatyta, kad dalis valstybės įstaigų / institucijų turtą valdė pažeisdamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁶⁸ ir su juo susijusius teisės aktus, valstybės turtą naudojo nesilaikydamos įstatyme nurodytų efektyvumo, racionalumo ir visuomeninės naudos principų. Nustatyta atvejų, kai valstybės turtu leidžiama neatlygintinai ar už simbolinį mokestį naudotis privačioms bendrovėms ar fiziniams asmenims, kai apmokamos nenaudojamo ar kitiems subjektams perduoto turto išlaikymo,

⁶⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-10-14 raštas Nr. S-(60-1988)-1972 valstybės įmonei Valstybės turto fondui (rašto kopijos Ministro Pirmininko tarnybai ir Finansų ministerijai).

⁶⁸ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 8¹ str.

aptarnavimo ar remonto išlaidos, kai funkciškai nusidėvėjęs ir pripažintas netinkamu naudoti turtas nelikviduojamas ir nenurašomas. Nepakankamai kontroliuojama, kad viešosios įstaigos gautą pagal panaudos sutartis valstybės turtą naudotų pagal paskirtį – dalį šio turto viešosios įstaigos perdavė naudotis ar išnuomojo privačioms bendrovėms, fiziniams asmenims ir viešosioms įstaigoms.

Pavyzdžiai

Sveikatos apsaugos ministerija iš Šiaulių apskrities viršininko administracijos perėmė nuomos sutartis, kurios buvo sudarytos (pratęstos) pažeidžiant Vyriausybės nutarimą⁶⁹, nes sutarčių galiojimo terminas viršijo maksimalią 10 metų nuomos trukmę. Ministerija, perėmusi iš apskričių sudarytas nuomos sutartis, ne visais atvejais įvertino jas ekonominio naudingumo požiūriu.

Žemės ūkio ministerijai pavaldži įstaiga Valstybinė augalininkystės tarnyba leido darbuotojams naudotis tarnybiniais lengvaisiais automobiliais asmeniniais tikslais, nereikalaujama kompensuoti įstaigai jos patirtų kuro sąnaudų.

Vilniaus miesto savivaldybė pažeidė Vyriausybės nutarimą⁷⁰, nes neskelbdama viešojo konkurso ir nesuderinusi sprendimo su Aplinkos ministerija, išnuomojo viešajai įstaigai 116,4 tūkst. Lt vertės autobusą, skirtą mokiniams vežti, už 1 Lt/mėn. nuomos mokesį.

Pagėgių savivaldybė savo patikėjimo teise valdomomis, bet nenaudojamomis 205,9 tūkst. Lt vertės elektros linijomis leido neatlygintinai naudotis privačiai energetikos bendrovei, pažeisdama Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁷¹.

Kauno technologijos universitetas neužtikrino, kad VŠĮ Kauno technologijos universiteto regioninis mokslo parkas ir VŠĮ „Kauno aukštųjų ir informacinių technologijų parkas“ pagal panaudos sutartis gautas 665,92 kv. m patalpas naudotų pagal paskirtį – įstaigos pagal nuomos sutartis perdavė patalpas naudotis privačioms bendrovėms, fiziniams asmenims ir viešosioms įstaigoms.

Klaipėdos universitetas nekontroliavo, ar VŠĮ Mokslo ir technologijų parkas, naudodamas valstybės turtą (pastatą, esantį Klaipėdoje, H. Manto g. 84), laikosi panaudos sutartyje numatytų sąlygų – įstaiga dalį negyvenamųjų patalpų perdavė naudotis privačioms bendrovėms. Be to, auditoriai negalėjo įsitikinti, ar visais atvejais burlaivis „Brabander“ ir jachta „Odisėja“ buvo naudojami universiteto reikmėms, o ne teikiant paslaugas, už kurias turėtų būti gaunamos pajamos.

Vytauto Didžiojo universitetas nekontroliavo, ar VŠĮ „Kauno aukštųjų ir informacinių technologijų parkas“ turtą naudoja pagal paskirtį – viešoji įstaiga dalį pagal panaudos sutartį gautų patalpų išnuomojo privačioms bendrovėms.

Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybai pavaldžios įstaigos nesivadovavo Valstybės materialiojo turto viešo nuomos konkurso organizavimo taisyklėmis⁷², nes Lietuvos centrinis archyvas neorganizavo valstybės materialiojo turto viešo nuomos konkurso ir nesudarė patalpų nuomos sutarties su individualia įmone, kuri teikė maitinimo paslaugas ir neatlygintinai naudojosi archyvo patalpomis, šiluma, vandeniu, elektros energija ir kt., o Telšių apskrities archyvas penkiose patalpų nuomos sutartyse nuomininkams nenumatė mokesčių už teikiamas komunalines paslaugas.

Lietuvos viešosios policijos rinktinė „Vytis“ valdo 2683,03 kv. m. negyvenamąsias patalpas Vilniuje, Didžioji g. 7, kurios nuo 2010 m. sausio 1 d. nenaudojamos. Įstaiga 2010 metais patyrė 63,2 tūkst. Lt šių patalpų išlaikymo išlaidų.

Valstybinio veiklos audito⁷³ metu nustatyta, kad valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė 2005–2009 metais nepanaudojo visų galimybių efektyviau valdyti įmonės turtą, nes valdė jai nereikalingą arba netinkamą naudoti 3,98 mln. Lt vertės turtą (nebaigtą statybą), kuris įmonei nedavė ir ateityje neduos ekonominės naudos. Taip pat nustatyta, kad įmonė nuomoja 68-ias gyvenamosios paskirties patalpas, kurių išlaikymo išlaidos yra didesnės negu gaunamos pajamos už jų nuomą. Be to, tinkamai neįvertinusi poreikio įmonė įsigijo medicininės įrangos už 6,4 mln. Lt,

⁶⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“, 3.6 p.

⁷⁰ Ten pat, 3.3 ir 3.11 p.

⁷¹ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 22 str. 4 d.

⁷² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“.

⁷³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2010-12-29 valstybinio veiklos audito ataskaita Nr. VA-P-20-4-25 „Valstybės įmonės Ignalinos atominės elektrinės turto valdymas“.

kurios dalis (už 5 mln. Lt) nebuvo naudojama įmonės darbuotojams gydyti. Dalis įsigytos medicininės įrangos pagal panaudos sutartis 2009 metais buvo perduota neatlygintinai naudotis Visagino savivaldybės VšĮ „Visagino ligoninė“. Šios įrangos aptarnavimo sutartis pasirašė Ignalinos atominė elektrinė, nors aptarnavimo ir remonto išlaidas, remiantis Civilinio kodekso 6.636 str., turi padengti panaudos gavėjas. Audito metu įmonės vadovybei pasiūlyta nustatyta tvarka realizuoti įmonės veiklai nereikalingą turtą, įvertinti darbuotojų, atsakingų už neteisėtus sandorius, veiksmus.

Valstybės kontrolė, įvertinusi⁷⁴ Krašto apsaugos sistemos nekilnojamojo turto valdymą, nustatė, kad daugiau kaip 1 milijardo vertės valstybės nekilnojamas turtas, kurį patikėjimo teise valdo krašto apsaugos sistemos institucijos, yra valdomas, naudojamas ir disponuojama juo nepakankamai efektyviai. Valdoma daugiau nekilnojamojo turto, negu jo būtina pavestoms funkcijoms atlikti – 27 proc. viso krašto apsaugos sistemos institucijų valdomų patalpų ploto yra nenaudojama krašto apsaugos funkcijoms vykdyti. Dėl teisinio reglamentavimo trūkumų neoperatyviai priimami Vyriausybės ir krašto apsaugos sistemos institucijų sprendimai dėl tinkamo naudoti, tačiau nereikalingo krašto apsaugos funkcijoms vykdyti nekilnojamojo turto perdavimo kitoms institucijoms. Todėl neužtikrinamas efektyvus valstybei nuosavybės teise priklausančio turto naudojimas. Funkciškai nusidėvėjęs ir pripažintas netinkamu naudoti turtas nelikviduojamas ir nenurašomas jau beveik 10 metų, todėl krašto apsaugos sistemos institucijos yra nereikalingo turto saugotojos.

Valstybės kontrolė, Sveikatos apsaugos ministerijoje atlikusi elektroninės sveikatos informacinės sistemos plėtros ir rekomendacijų įgyvendinimo auditą⁷⁵, audito ataskaitoje konstatavo, kad nacionalinės elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimas praėjus 10 metų nuo pirmo bandymo (inicijuotas 2001 m.⁷⁶) pradedamas iš pradžių. Pažymėtina, kad Valstybės kontrolė jau 2008 m., įvertinusi elektroninės sveikatos sistemos pirmojo etapo kūrimą, buvo nurodžiusi, kad projektas netinkamai valdomas, o dalis lėšų panaudota nerezultatyviai, nesukurtos kai kurios planuotos elektroninės sveikatos sistemos funkcijos. Šio audito metu nustatyta, kad Sveikatos apsaugos ministerija sistemos kūrimui ir plėtrai iki 2011 m. panaudojo 34 mln. Lt, tačiau ne visi planuoti rezultatai pasiekti, dalis lėšų (15,2 mln. Lt) panaudota nerezultatyviai. Ataskaitoje atkreiptas dėmesys, kad kai kuriose sveikatos priežiūros įstaigose sukurti sprendimai iš dalies įgyvendina nacionalinės elektroninės sveikatos sistemos funkcijas, tačiau jie neįteisinti. Ministerijos informacinių sistemų vidaus kontrolė ir informacinių technologijų valdymas nuo 2006 m. šiek tiek

⁷⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-07-14 valstybinio veiklos audito ataskaita Nr. VA-P-40-11-11 „Krašto apsaugos sistemos nekilnojamas turtas“.

⁷⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-06-30 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-P-90-2-10 „Elektroninės sveikatos informacinės sistemos plėtra ir audito rekomendacijų įgyvendinimas“.

⁷⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-10-04 nutarimas Nr. 1196 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001–2004 metų programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo“, 123 p.

pagerėjo, tačiau bendras lygis išliko nepakitęs. Neįgyvendinta dalis 2006 m. ir 2008 m. Valstybės kontrolės teiktų rekomendacijų. Sveikatos apsaugos ministerija neįvykdė valstybės kontrolieriaus sprendimo, nustatyta informacinių sistemų valdymo ir saugos teisės aktų nesilaikymo atvejų: ministerija eksploatuoja neįteisintas informacines sistemas, neturi jų saugos įgaliojimo, neatliktas rizikos vertinimas ir kt. Siekiant organizuoti tinkamą informacinių sistemų ir registrų valdymą Sveikatos apsaugos ministerijai būtina pašalinti nustatytus informacinių sistemų valdymo ir saugos teisės aktų pažeidimus.

2.3.2. Valstybės turto naudojimas, perdavimas, nurašymas

Nustatyti atvejai, kai valstybės turtas nurašomas ar perduodamas kitoms įstaigoms nesilaikant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų.

Valstybinių finansinių (teisėtumo) auditų metu nustatyta, kad valstybės įstaigos neužtikrino valstybės turto naudojimo kontrolės, nes pažeidžiant Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁷⁷ dalis valstybės turto buvo perduota valdyti, naudoti ir disponuoti juo kitiems subjektams, nepasirašius sutarčių ar perdavimo ir priėmimo aktų. Sudarytos turto nuomos ar panaudos sutartys neatitinka teisės aktų reikalavimų, kitiems subjektams turtas perduotas neturint Vyriausybės sprendimų arba nesuderinus su Aplinkos ministerija.

Pavyzdžiai

Nesilaikydamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo⁷⁸ reikalavimų savivaldybės perdavė patikėjimo teise valdomą valstybės turtą mokykloms valdyti, naudoti ir disponuoti juo taip pat patikėjimo teise: Pagėgių savivaldybė – 107,1 tūkst. Lt vertės autobusą, Palangos savivaldybė – du 229,5 tūkst. Lt vertės autobusus.

Kauno rajono savivaldybė, pažeisdama Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašą⁷⁹ – neturėdama Aplinkos ministerijos sprendimo ir nenurodžiusi sutarties galiojimo termino, perdavė viešajai įstaigai dalį (377,87 kv. m) savivaldybės patikėjimo teise valdomų patalpų.

Kauno technologijos universitetas perdavė viešajai įstaigai 1 396,97 kv. m patalpas neturėdamas Vyriausybės sprendimo, taip pažeisdamas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą⁸⁰.

Šiaulių universitetas pažeidė Vyriausybės nutarimą⁸¹, nes, nesuderinęs su Aplinkos ministerija, 2003–2010 metų laikotarpiu kitiems asmenims išnuomojo 2 678,3 kv. m ploto patalpas.

Policijos departamentas, nesilaikydamas Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo⁸², iš Logistikos centro patikėjimo teise perėmė valdyti turtą be turto perdavimo–priėmimo aktų. Departamentui pavaldi įstaiga Vilniaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas suteikė teisę Lietuvos kelių policijos tarnybai naudotis patalpomis, esančiomis Vilniuje, Giraitės g. 3, kurių neperdavė nė vienu iš

⁷⁷ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729 (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 17 str.

⁷⁸ Ten pat, 9 str. 2 d. ir 10 str.

⁷⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-30 nutarimu Nr. 1890 patvirtintas Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašas, 2 ir 6 p.

⁸⁰ Ten pat, 13 str. 2 d.

⁸¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-12-14 nutarimas Nr. 1524 „Dėl valstybės materialiojo turto nuomos“, 3.11 p.

⁸² Ten pat, 9 str. 5 d.

šiam įstatyme numatytų turto perdavimo būdų.

Pagėgių savivaldybės administracija, pažeisdama Vyriausybės nutarimą⁸³ ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymą⁸⁴, nurašė 13,6 tūkst. Lt įsigijimo vertės (be likutinės vertės) patikėjimo teise valdomą valstybės turtą nesant savivaldybės tarybos sprendimo.

Vytauto Didžiojo universitetas ir Finansų ministerijos mokymo centras nesivadovavo Valstybinės žemės perdavimo neatlygintinai naudotis taisyklėmis, nes neįteisino žemės, esančios po patikėjimo teise valdomais pastatais ir statiniais, naudojimo ir nesudarė panaudos sutarčių.

Valstybės kontrolė, atlikusi apskričių viršininkų administracijų likvidavimo eigos vertinimą⁸⁵, nustatė, kad likviduojant apskričių viršininkų administracijas savivaldybėms teisės aktais buvo perduotas 87-ių valstybės biudžetinių įstaigų valdomas 422 999,9 tūkst. Lt įsigijimo vertės valstybės turtas, 18-os viešųjų įstaigų ir vienos valstybės įmonės savininko ar dalininko teisės ir pareigos. Apskričių viršininkų administracijos (be pavaldžių įstaigų) valstybės institucijoms ir įstaigoms perdavė valdyti patikėjimo teise 6 506 995,0 tūkst. Lt vertės valstybės turtą, savivaldybių nuosavybėn – 146 245,1 tūkst. Lt vertės valstybės turtą.

Be to, audito metu nustatyta, kad pagal sutartį, sudarytą su Vilniaus apskrities viršininko administracija, Vilniaus miesto savivaldybė neperdavė valstybės nuosavybėn daugiau kaip 2 000 kv. m administracinių patalpų, esančių Vilniuje, Europos a. 1, o administracija Vilniaus miesto savivaldybei perdavė 125,0 tūkst. Lt įsigijimo vertės anksčiau nurašytą valstybės ilgalaikį turtą. Valstybės įmonei Valstybės turto fondui rekomenduota imtis priemonių, kad Vilniaus miesto savivaldybė perduotų valstybės nuosavybėn ne mažiau kaip 2000 kv. m bendrojo ploto administracines patalpas, užtikrintų neperduoto patikėjimo teise valdyto turto perdavimą kitoms valstybės institucijoms ar atitinkamai savivaldybei ir spręstų klausimą dėl tolesnio SDAALR turto panaudojimo galimybių.

Be to, nustatyta, kad Tauragės ir Telšių apskričių viršininkų administracijos, pažeisdamos teisės aktų reikalavimus, nesant Vyriausybės sprendimo, nurašė 67,8 tūkst. Lt įsigijimo vertės ilgalaikį turtą; Šiaulių apskrities viršininko administracija iš apskaitos registrų nepagrįstai išregistravo 22,6 tūkst. Lt įsigijimo vertės ilgalaikį turtą ir jo neperdavė nei savivaldybėms, nei kitoms valstybės institucijoms.

⁸³ Ten pat, 22 str. 4 d.

⁸⁴ Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, 1994-07-07 Nr. I-533 (2008-10-01 įstatymo Nr. IX-1722 redakcija), 16 str. 1 d. 27 p.

⁸⁵ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-03-30 valstybinio finansinio audito (teisėtumo) ataskaita Nr. FA-P-30-3-3 „Dėl apskričių viršininkų administracijų likvidavimo eigos vertinimo“.

2.3.3. Valstybės turto registravimas viešuosiuose registruose

Dalis institucijų / įstaigų neužtikrina tinkamo jų patikėjimo teise valdomo valstybės turto valdymo, nes jo neįregistravo viešuosiuose registruose.

Pažeisdamos Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo⁸⁶, Nekilnojamojo turto kadastro⁸⁷ ir Nekilnojamojo turto registro⁸⁸ įstatymus, dalis institucijų / įstaigų patikėjimo teise valdomo valstybės turto neįregistravo Nekilnojamojo turto registre.

Pavyzdžiai

Lietuvos žemės ūkio universitetas apskaitoje ir Nekilnojamojo turto registre neįregistravo 0,3624 ha žemės sklypo, esančio Minijos k., Šilutės r. Be to, Nekilnojamojo turto registre neįregistravo apskaitoje užregistruoto nekilnojamojo turto už 128,7 tūkst. Lt.

Vilniaus pedagoginis universitetas (nuo 2011 m. spalio 20 d. Lietuvos edukologijos universitetas) Nekilnojamojo turto registre neįregistravo dviejų valdomų žemės sklypų.

Dalis savivaldybių Nekilnojamojo turto registre neįregistravo patikėjimo teise valdomų artezinių gręžinių: Marijampolės savivaldybė – už 94,4 tūkst. Lt, Kėdainių rajono savivaldybė – 418,7 tūkst. Lt, Kaišiadorių rajono savivaldybė – 44,6 tūkst. Lt.

Atkreipiame dėmesį, kad laiku ir teisingai atliekamas turto registravimas Nekilnojamojo turto registre turi tiesioginės įtakos kuriamos paieškos sistemos duomenims.

2.3.4. Viešųjų pirkimų įstatymo pažeidimai

Dalis valstybės institucijų / įstaigų ir savivaldybių administracijų, joms pavaldžių įstaigų vykdė pirkimus nesivadovaudamos Viešųjų pirkimų įstatymo ir kitų su juo susijusių teisės aktų nuostatomis.

Valstybės kontrolė, atlikdama valstybinius finansinius (teisėtumo) auditus, vertino, ar valstybės įstaigos / institucijos, savivaldybių administracijos ir joms pavaldžios įstaigos, kurdamos ar įsigydamos ilgalaikį turtą, prekes ar paslaugas, laikėsi Viešųjų pirkimų įstatymo⁸⁹ ir kitų viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų:

- Audito metu nustatyta atveju, kai įstaigos vykdė pirkimus nesivadovaudamos įstatyme numatytais lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principais; netaikydamos nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų; taikydamos netinkamą pirkimo būdą; pirkimo sąlygose nustatydamos nepagrįstai aukštus reikalavimus rangovams ir kt.

Pavyzdžiai

Sveikatos apsaugos ministerija pažeidė įstatymo 16 str. 3 d., 18 str. 6 d. 2 p., 39 str. 2 d. 1, 2 p., 7 d. nuostatas ir 3 str. 1 d. numatytus lygiateisiškumo ir skaidrumo principus, nes, vykdydama Finansų valdymo ir apskaitos sistemos (FVAS), jos diegimo bei aptarnavimo ir priežiūros paslaugų viešąjį pirkimą, neatmetė tiekėjų, neatitikusių nustatytų minimalių kvalifikacijos reikalavimų ir nepateikusių siūlomos įrangos techninių

⁸⁶ Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas, 1998-05-12 Nr. VIII-729, (2002-05-23 įstatymo Nr. IX-900 redakcija su pakeitimais ir papildymais), 15 str. 4 d.

⁸⁷ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymas, 2000-06-27 Nr. VIII-1764 (2003-05-27 įstatymo Nr. IX-1582 redakcija).

⁸⁸ Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto registro įstatymas, 1996-09-24 Nr. I-1539 (2001-06-21 įstatymo Nr. IX-391 redakcija).

⁸⁹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491 (2005-12-22 įstatymo Nr. X-471 redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

parametrų, pasiūlymų, tinkamai nevertino tiekėjų pasiūlymų.

Sveikatos apsaugos ministerijos kontroliuojamos VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santariškių klinikos statybos darbų atviro konkurso sąlygose rangovams nustatė nepagrįstai aukštus ekonominius ir finansinius reikalavimus, o sudarant statybos rangos sutartį pirkimo dokumentuose ir pasiūlyme pakeitė nustatytas sąlygas dėl avansinio mokėjimo.

Finansų ministerijos mokymo centras, netaikydamas nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų, pasirašė 90 autorinių sutarčių ir įsigijo 70,5 tūkst. Lt vertės autorinių kūrinių (mokymo metodinę medžiagą).

Užsienio reikalų ministerija, vykdydama administracinio pastato rekonstrukcijos darbų pirkimą, pažeidė Viešųjų pirkimų įstatymą (detali informacija nepateikiama, nes yra riboto naudojimo).

Kauno valstybinis muzikinis teatras, vykdydamas investicinį projektą, papildomai pirkė darbų, netaikydamas nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų (2009 m. už 2 475,2 tūkst. Lt; 2010 m. už 1 731,1 tūkst. Lt, iš viso už 4 206,3 tūkst. Lt).

Maironio lietuvių literatūros muziejus, vykdydamas investicinį projektą, papildomai pirkė darbų už 236,4 tūkst. Lt, netaikydamas nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, vykdydamas investicinį projektą „Tuskulėnų rimties parko memorialinio komplekso ekspozicijos įrengimas“, įsigijo projekte nenumatytų papildomų darbų už 35,5 tūkst. Lt, netaikydamas nė vieno iš įstatyme nustatytų pirkimo būdų.

Lietuvos kriminalinės policijos biuras, įsigydamas vaizdo stebėjimo ir įrašymo įrangos už 7,9 tūkst. Lt, neužtikrino įstatymo 3 str. nurodytų lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų laikymosi – viešajam pirkimui parengtame aprašyme nurodė konkrečius planuojamo įsigyti ilgalaikio turto modelius.

Alytaus apskrities vyriausiasis policijos komisariatas įsigijo automobilių atsarginių detalių ir akumuliatorių už 134,2 tūkst. Lt, taikydamas netinkamą pirkimo būdą – tiekėjų apklausą, nes pirkimo vertė viršijo nustatytą (100 tūkst. Lt be PVM) mažos vertės pirkimo sumą.

Marijampolės apskrities vyriausiasis policijos komisariatas neužtikrino įstatymo 3 str. numatytų lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principų laikymosi, nes apklausos pažymas surašė ir laimėtojus nustatė vėliau, negu buvo išsiųsti raštai dalyviams apie nustatytą laimėtoją dėl 26,1 tūkst. Lt programinės įrangos ir 65 tūkst. Lt kompiuterinės technikos įsigijimo. Be to, programinės įrangos pirkimo sutartį sudarė anksčiau, negu surašė tiekėjų apklausos pažymą.

- **Auditų metu nustatyta atvejų, kai įstaigos pasirašė sutartis, nesilaikydamos Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytų procedūrų ir sutartims keliamų reikalavimų: sudarė sutartis nepasibaigus jų sudarymo atidėjimo terminui, pasirašydamos sutartis pakeitė pirkimo dokumentuose ar pasiūlymuose numatytas sąlygas, neatliko sutarčių vykdymo kontrolės – pirkimo brangesnes ir sutartyse nenumatytas prekes ir kt.**

Pavyzdžiai

Policijos departamentui pavaldžios įstaigos sudarė pirkimo sutartis (Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centras – dėl ilgalaikio turto už 137,5 tūkst. Lt, Lietuvos policijos mokykla – dėl ilgalaikio turto už 47,8 tūkst. Lt, Lietuvos kelių policijos tarnyba – dėl ilgalaikio turto už 198,7 tūkst. Lt ir kelionės organizavimo paslaugų už 15,4 tūkst. Lt įsigijimo), nesivadovaudamos įstatymo 18 str. 9 d. – nepasibaigus sutarčių sudarymo atidėjimo terminui.

Marijampolės apskrities vyriausiasis policijos komisariatas nesivadovavo įstatymo 18 str. 3 d., nes sudarė su laimėjusiu tiekėju pirkimo–pardavimo sutartį, kurios objektas neatitinka viešojo pirkimo sąlygų, t. y. sutartyje nurodytos papildomos prekės, dėl kurių nebuvo teikti pasiūlymai. Be to, tiekėjo pateiktose sąskaitose faktūrose nurodytos kai kurių prekių kainos didesnės, negu buvo pateiktos pasiūlyme.

Lietuvos policijos antiteroristinių operacijų rinktinė „Aras“ nesilaikė įstatymo 18 str. 7 d., nes su įmone sudarė neterminuotą popieriaus įsigijimo sutartį.

Maironio lietuvių literatūros muziejus pažeidė įstatymo nuostatas, nes 2010 m. pasirašydamos rangos sutartis pakeitė pirkimo dokumentuose ir pasiūlyme nustatytas pirkimo sąlygas, kadangi sutartyje numatė, kad rangovas turi teisę keisti užsakovo patvirtintus projektinius sprendinius tik gavęs išankstinį raštišką užsakovo sutikimą ir 20 proc. sutarties vertės avansą (411,8 tūkst. Lt). Tai pirkimo sąlygose nebuvo numatyta.

Žemės ūkio ministerija, įsigydamas kanceliarinių ir floristikos prekių už 231,2 tūkst. Lt, pažeidė įstatyme numatytus pirkimo principus ir kitas įstatymo nuostatas, nes pirkimo brangesnes ir sutartyje nenumatytas prekes,

todėl viršijo bendrą sutartyse numatytą 192 tūkst. Lt sumą.

▪ Atliekant valstybinius finansinius (teisėtumo) auditus savivaldybėse pastaruosius kelerius metus nustatoma, kad savivaldybės, vykdydamos investicijų projektus, nesilaiko Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatų – netaiko įstatyme nustatytų pirkimo procedūrų, taiko netinkamą pirkimo būdą, sudarydamos sutartis keičia pirkimo dokumentuose ir pasiūlymuose nustatytas pirkimo sąlygas, nesant Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo keičia sudarytas pirkimo sutartis, nesilaiko kainodaros taisyklių nustatymo metodikos ir pan.

Pavyzdžiai

Akmenės rajono savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Naujosios Akmenės „Saulėtekio“ pagrindinės mokyklos pastato Naujojoje Akmenėje, V. Kudirkos g. 11, rekonstravimas“ įsigydama statybos darbus už 745,9 tūkst. Lt, netaikė jokių įstatyme numatytų pirkimo procedūrų.

Klaipėdos miesto savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Daugiafunkcio sporto ir pramogų komplekso Klaipėdoje, Dubysos g. 10, statyba“, pažeidė įstatymo 18 str. 8 d., nes statybos darbų sutartyje pakeitė nustatytas pirkimo sąlygas, atsisakė sutartyje numatytų darbų už 533,5 tūkst. Lt ir juos pakeitė kitais už 410,7 tūkst. Lt, neturėdama Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo; pažeidė įstatymo 56 str. 4 d. 1 p., nes drenažo įrengimo darbus pirkė neskelbiamų derybų būdu, taip pažeisdama skaidrumo principą – šiuos darbus galėjo numatyti ir 2009 metais įsigyti atviro konkurso būdu.

Pagėgių savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Pagėgių savivaldybės kultūros ir sporto centro pastato Pagėgiuose, Jaunimo g. 3, rekonstravimas ir naujo priestato statyba pritaikant patalpas Pagėgių savivaldybės viešosios bibliotekos reikmėms“, pažeidė įstatymo 32 str. 2 ir 5 d., nes pirkimo dokumentuose nepagrįstai nustatė tiekėjų kvalifikacijai keliamus aukštus reikalavimus, neprašė konkurso dalyvio papildyti jo pateiktus neišsamius duomenis apie kvalifikaciją; pažeidė įstatymo 2 str. 27 ir 30 d., 9 str. 8 d., 18 str. 6 d. 3 p. ir 3 d., nes įsigydama papildomus rangos darbus nepagrindė pasirinkimo pirkimą vykdyti apklausos būdu, prekes pirkė kaip statybos darbus, sudarydama rangos sutartį, pakeitė pirkimo dokumentuose ir pasiūlyme nustatytas pirkimo sąlygas, nenustatė fiksuotos kainos perskaičiavimo kainodaros taisyklių.

Palangos miesto savivaldybė, vykdydama Palangos gelbėjimo stoties rekonstrukcijos darbų viešąjį pirkimą, pažeidė įstatymo 94 str., 32 str. 5 d. ir 24 str. 7 d., nes atmetė mažiausią statybos darbų kainą pasiūliusio konkurso dalyvio pasiūlymą ir neužtikrino, kad prieš konkursą dokumentuose būtų pateikta vienoda, tiekėjų neklaidinanti informacija; pažeidė įstatymo 18 str. 6 d. 3 p. ir 8 d. bei Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodikos⁹⁰ 4 ir 24.1 p., nes su konkurso nugalėtoju pasirašydama statybos rangos sutartį nenustatė fiksuotos kainos perskaičiavimo taisyklių ir 2008-2010 metais negavusi Viešųjų pirkimų tarnybos sutikimo surašius defektinius aktus pakeitė statybos rangos sutartyje nustatytas pirkimo sąlygas; pažeidė įstatymo 85 str. 2 d., nes iš rangovo įsigijo papildomus statybos darbus už 763,5 tūkst. Lt netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų.

Raseinių rajono savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Raseinių rajono viešosios bibliotekos pastato Raseiniuose, Vytauto Didžiojo g. 1, rekonstrukcija“, pažeidė įstatymo 9 str. 2, 3 ir 4 d., nes vykdydama viešojo pirkimo konkursus viešųjų pirkimų būdą pasirinko ne pagal bendrą numatomo projekto vertę, o pagal kiekvienais metais (2004–2010 m.) gaunamą finansavimo iš valstybės ir savivaldybės biudžetų sumą ar pagal metinę apimtį. Be to, nesivadovaudama Viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainos ir kainodaros taisyklių nustatymo metodika, savivaldybė rangos sutartyse nurodė ne fiksuotą, bet galimą sutarties kainą ir užsakovo rezervo panaudojimui nenustatė kainodaros taisyklių.

Trakų rajono savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Rūdiškių kultūros centro pastato statyba“, pažeidė įstatymo 3 str. 1 d. nustatytą skaidrumo principą, nes vandentiekio ir nuotekynės tinklų įrengimo darbus už 262,4 tūkst. Lt įsigijo nepagrįstai taikydama neskelbiamų supaprastintų derybų pirkimo būdą, be to, vykdydama pirkimą nesilaikė įstatyme nustatytos tvarkos; pažeidė įstatymo 18 str. 6 d. 3 p., nes statybos rangos sutartyje neaiškiai nustatė statybos darbų kainos perskaičiavimo dėl kainų lygio kitimo taisyklės, todėl, auditorių skaičiavimais, atliktų statybos darbų kaina galėjo būti iki 281 tūkst. Lt mažesnė; pažeidė įstatymo 18 str. 8 d., nes pakeitė sutarties sąlygas nesant Viešųjų pirkimų tarnybos leidimo ir, netaikydama viešųjų pirkimų procedūrų, iš rangovo įsigijo naujus statybos darbus už beveik 551 tūkst. Lt.

Vilniaus miesto savivaldybė, vykdydama investicijų projektą „Viešosios įstaigos „Menų spaustuvė“ įrenginių ir daugiafunkcinių erdvių Vilniuje, Šiltadaržio g. 6 ir Bernardinų g. 8/8, įrangos įsigijimas ir jos įrengimas“, pagal lėšų panaudojimo sutartį pervedė lėšas VŠĮ „Menų spaustuvė“. Ši įstaiga pažeidė įstatymo 42 str., nes be viešųjų pirkimų procedūrų įsigijo prekių ir darbų už 1 857,9 tūkst. Lt, 18 str. 3 d., nes sudarant pirkimo sutartį

⁹⁰ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2003-02-25 įsakymas Nr. IS-21 „Dėl viešojo pirkimo–pardavimo sutarčių kainodaros nustatymo metodikos patvirtinimo“.

pakeistos kai kurios pirkimo sąlygos, taip pat 18 str. 6 d. 3 p., nes iš užsakovo rezervo 97,1 tūkst. Lt panaudojo papildomai įrangai įsigyti, sutartyje nesant nustatytų užsakovo rezervo kainodaros taisyklių. Be to, savivaldybė nepakankamai kontroliavo valstybės biudžeto lėšų investicijų projektui „VŠĮ Vilniaus greitosios pagalbos universitetinės ligoninės nebaigto statyti korpuso Vilniuje, Šiltnamių g. 29, rekonstravimas ir pritaikymas priėmimo skyriui“ panaudojimą – UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ pažeidė įstatymą, nes be viešųjų pirkimų procedūrų įsigijo papildomus statybos darbus už 43,3 tūkst. Lt ir už juos sumokėjo iš užsakovo rezervo, taip pažeisdama sutartyje nustatytą tvarką.

3. Valstybės turto fondui perduoto turto valdymas

Užsitęsęs į privatizuojamų objektų sąrašą įtraukto valstybės turto privatizavimo procesas. Dalis valstybės turto, Vyriausybės nutarimais įtraukto į privatizuojamų objektų sąrašą, neperduota Valstybės turto fondui.

Teisės aktuose nėra nustatytų kriterijų, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama nustatant pradinę nekilnojamojo turto pardavimo kainą pakartotiniams aukcionams.

Valstybės kontrolė šio audito metu Valstybės turto fonde atliko audito procedūras privatizuotino ir kito įmonei perduoto turto valdymo srityje.

Remiantis Vyriausybės nutarimu patvirtintų Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti taisyklių⁹¹ 26 punktu, privatizavimo programa sudaroma tik tiems privatizavimo objektams, kurie įtraukti į Vyriausybės patvirtintą privatizavimo objektų sąrašą. Valstybės turto fondas turėjo parengti objektų, įtrauktų į privatizavimo objektų sąrašą iki 2004 m. sausio 1 d., privatizavimo programų projektus ne vėliau kaip iki 2005 m. sausio 1 d., o objektų, į privatizavimo objektų sąrašą įtrauktų po 2004 m. sausio 1 d. – ne vėliau kaip per 6 mėnesius. Taisyklių 26¹ punkte nurodoma, kad šie privatizavimo programų projektų parengimo terminai netaikomi, kai nuosavybės teise valstybei priklausantys privatizavimo objektai dėl nuo Valstybės turto fondo nepriklausančių priežasčių nėra perduoti patikėjimo teise valdyti Valstybės turto fondui. Jeigu privatizavimo programa negali būti parengta dėl objektyvios nuo Valstybės turto fondo nepriklausančios priežasties (teisminio proceso, susijusio su privatizavimo objektu; įmonės, kurios akcijos privatizuojamos, įstatinio kapitalo didinimo ar mažinimo; objekto privatizavimo, naudojimo ar pardavimo sąlygų derinimo su atitinkamomis institucijomis; turto registravimo viešajame registre ar kitokios), 26 punkte nurodyti terminai skaičiuojami nuo priežasties išnykimo dienos.

Audito metu nustatėme, kad 2011 m. gegužės 26 d. Valstybės turto fondas valdė 572 objektus (finansinio ir nefinansinio turto įsigijimo vertė apie 46 199,4 tūkst. Lt), kuriems nebuvo sudarytos privatizavimo programos, ir 112 objektų (įsigijimo vertė 20 564,7 tūkst. Lt), kurie jau prieš 6–10 metų buvo skelbti privatizavimo programose, tačiau iki šiol nėra perduoti.

Pavyzdys

Iš 90-ies Vilniuje esančių, į privatizuojamų objektų sąrašą įtrauktų nekilnojamojo turto objektų, kurie nė karto

⁹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997-12-18 nutarimu Nr. 1427 (2003-12-09 nutarimo Nr. 1557 redakcija, galiojusi iki 2011-03-16) patvirtintos „Privatizavimo objektų parengimo privatizuoti taisyklės, 26 p.

nebuvo įtraukti į privatizavimo programas, 76 objektai Valstybės turto fondui perduoti 1999–2008 metais (iš jų apie 60 – 1999–2003 metais).

Užsitęsusio ilgo privatizavimo proceso priežastys, pagal Valstybės turto fondo pateiktus paaiškinimus, yra neišspręstas buvusių nuomininkų patirtų išlaidų atliekant remonto darbus atlyginimo klausimas, nesuformuoti žemės sklypai po privatizuojamais objektais, vadovaujantis Vyriausybės nutarimais su kitais subjektais pasirašytos sutartys dėl panaudos.

Be to, Valstybės turto fondo duomenimis, remiantis Vyriausybės nutarimais į privatizuojamų objektų sąrašą įtraukti, tačiau iki 2011 m. gegužės 26 d. Valstybės turto fondui neperduoti 168 (įsigijimo vertė 80 428,4 tūkst. Lt) objektai (iš jų 56 objektai į sąrašą įtraukti iki 2010-01-01).

Pavyzdžiai

Į privatizuojamų objektų sąrašą įtraukti (Vyriausybės 2001-03-26 nutarimas Nr. 325) 3,2 mln. Lt vertės tvenkiniai neperduoti Valstybės turto fondui, nes neregistruoti Nekilnojamojo turto registre. Žuvininkystės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos 2011 m. vasario 2 d. rašte Nr. 218-114(1.7) nurodė, kad šiuo metu sprendžia klausimą dėl tvenkinių reikalingumo vykdant jai priskirtas funkcijas.

Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimu Nr. 228 į privatizuojamų objektų sąrašą įtrauktos 57 317,6 tūkst. Lt vertės akcinės bendrovės Lietuvos radijo ir televizijos centro akcijos, kurios užregistruotos Susisiekimo ministerijos buhalterinės apskaitos registre, tik audito metu⁹² išbrauktos iš privatizuojamų objektų sąrašo.

Šie pavyzdžiai rodo, kad ne visi privatizuojamų objektų sąrašė esantys objektai bus privatizuojami. Mūsų nuomone, prieš perduodant valstybės turtą centralizuotai valdomo turto valdytojui būtina inventorizuoti į privatizuojamų objektų sąrašą įtrauktus, bet neprivatizuotus ir Valstybės turto fondui neperduotus objektus ir spręsti jų privatizavimo arba išbraukimo iš privatizuojamų (parduodamų) objektų sąrašo klausimą.

Valstybės turto fondo parengtose pirmojo aukciono privatizavimo programose nurodoma bendra šio fondo vertintojų nustatyta pradinė pardavimo kaina ir jos sudedamosios dalys: objekto kaina, žemės kaina ir numatomų atlyginti nuomininko patirtų turto pagerinimo išlaidų suma (jeigu nuomininkas atliko turto pagerinimo darbus). Prieš kiekvieną pakartotinį aukcioną pradinės objekto ir žemės kainos mažinamos, atlygintinas remonto išlaidas nuomininkams paliekant nepakitusias. Atkreipiame dėmesį, kad šiuo metu galiojantys teisės aktai nenurodo kriterijų, į kuriuos turėtų būti atsižvelgiama nustatant nekilnojamojo turto pakartotinių aukcionų pradinę pardavimo kainą.

Išvadoje dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos Valstybės kontrolė nurodė, kad Valstybės turto fondas nebalansinėse sąskaitose nominalia verte apskaitė 8 kontroliuojamų, 14 bankrutuojančių, 55 likviduojamų, 84 kitų (iš jų 80 neveikiančių) bendrovių akcijas. Valstybei priklausančių akcijų nominali vertė sudarė 178,6 mln. Lt. Valstybės turto fondas paaiškino, kad daugelis bankrutuojančių ir likviduojamų bendrovių jokio turto neturi. Likviduojamų įmonių statusas didesnei jų daliai suteiktas iki 2000 metų, perimant bendroves iš likviduoto

⁹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011-08-31 nutarimas Nr. 1025 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 23 d. nutarimo Nr. 228 „Dėl privatizavimo objektų sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

Vertybinių popierių fondo. Šių bendrovių likvidavimo procesas nebaigtas, nes nurodytais adresais negalima rasti nei įmonių, nei jų likvidatorių ir pan. Remiantis audito metu Valstybės turto fondo pateikta informacija, padėtis, susiklosčiusi dėl šio finansinio turto valdymo, nepasikeitė. Valstybės turto fondo nuomone, pagrindinė problema, kodėl negalima baigti tokių bendrovių likvidavimo, kelti arba užbaigti bankroto bylas, yra nepakankamas finansavimas.

Apie šiuos audito metu nustatytus dalykus Valstybės kontrolė raštu⁹³ informavo Ministro Pirmininko tarnybą, Finansų ministeriją ir Valstybės turto fondą, siūlydama nurodytas problemas spęsti skubiai, prieš perduodant valstybės turtą centralizuotai valdomo turto valdytojui.

Ministro Pirmininko pavedimu⁹⁴ Finansų, Ūkio ministerijoms ir Valstybės turto fondui pavesta išnagrinėti Valstybės kontrolės pateiktus siūlymus ir pagal kompetenciją imtis priemonių nurodytiems trūkumams pašalinti.

Finansų ministerija⁹⁵ informavo, kad Valstybės kontrolės siūlymai bus įgyvendinti po to, kai valstybės finansinis ir nefinansinis turtas bus perduotas valdyti centralizuotai valdomo valstybės turto valdytojui. Valstybės kontrolės nuomone, šio⁹⁶ ir ankstesnio audito metu⁹⁷ pateiktus siūlymus tikslinga įgyvendinti prieš perduodant valstybės turtą centralizuotai valdomo turto valdytojui, nes tai gerokai paspartintų pagrindinio centralizuoto turto valdymo strategijos tikslo – racionaliau ir efektyviau valdyti valstybės turtą, įgyvendinimą.

Be to, audito metu nustatėme galimą riziką ir problemas, susijusias su Valstybės turto fondo išnuomoto arba pagal panaudos sutartis perduoto privatizuojamo turto valdymu ir su nuomininkų patirtų privatizavimo objekto (statinio) pagerinimui remonto išlaidų skaičiavimu ir atlyginimu. Išsamesnį tyrimą planuojama atlikti veiklos audito metu.

⁹³ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2011-10-14 raštas Nr. S-(60-1988)-1971 Ministro Pirmininko tarnybai (rašto kopijos Finansų ministerijai ir valstybės įmonei Valstybės turto fondui).

⁹⁴ Ministro Pirmininko kanclerio 2011-10-24 pavedimas Nr. 61-4532.

⁹⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2011-11-09 raštas Nr. (27.18-02)5K-1126155-6K-1112145 „Dėl audito metu nustatytų dalykų“.

⁹⁶ Inventorizuoti į privatizuojamų objektų sąrašą įtrauktus, bet neprivatizuotus ir Valstybės turto fondui neperduotus objektus ir spręsti jų privatizavimo arba išbraukimo iš privatizuojamų (parduodamų) objektų sąrašo, ilgą laiką neveikiančių bendrovių likvidavimo klausimus

⁹⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Išvadoje dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2009 metais ataskaitos teiktas siūlymas: „Siekiant įgyvendinti Valstybės turto informacinės paieškos sistemai nustatytą tikslą – užtikrinti sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę – sukurti ir įdiegti kontrolės priemones, kurios padėtų užtikrinti valstybės turto informacinės paieškos sistemos duomenų tikrumą ir teisingumą“.

IV DALIS. SIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS

Valstybės kontrolės išvados dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio atitinkamų metų turto ataskaitų kasmet atskleidžia sisteminės neracionalaus turto valdymo, neekonomiško jo naudojimo, disponavimo juo ir apskaitos problemas. Seimas, atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės išvadosse pateiktas pastabas ir siūlymus, priima nutarimą. Pažymime, kad Seimas nėra priėmęs nutarimų dėl Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 metais ir 2009 metais ataskaitų. Tačiau vis dar aktualūs neįgyvendinti Seimo nutarime „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2007 metais ataskaitos“⁹⁸ pateikti siūlymai Vyriausybei – imtis priemonių, užtikrinančių valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo atitiktį visuomenės naudos ir racionalumo principams. Šių siūlymų Vyriausybei įgyvendinimas pateiktas 2 lentelėje.

2 lentelė. Seimo 2009 m. gegužės 12 d. nutarime Nr. XI-258 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2007 metų ataskaitos“ pateiktų siūlymų Vyriausybei įgyvendinimas

Siūlymas	Įgyvendinimas
<p>2 straipsnis. Pakartotinai pasiūlyti Vyriausybei iki 2009 m. birželio 1 d. priimti reikalingus teisės aktus, pagal kuriuos būtų paskirtos institucijos, atsakingos už valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo bendros politikos formavimą ir įgyvendinimą, kad valstybės turtas būtų tvarkomas racionaliai.</p>	<p>Įgyvendinta iš dalies. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2009 m. lapkričio 25 d. nutarimu Nr. 1597 patvirtino Centralizuoto valstybės turto valdymo 2009–2016 metų strategiją. Finansų ministerija paskirta institucija, atsakinga už valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo bendros politikos formavimą. Finansų ministro 2010 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. IK-041 patvirtintas šios strategijos įgyvendinimo 2009–2012 metų priemonių planas. 2010 m. lapkričio 12 d. priimti akcinės bendrovės Turto banko pertvarkymo į valstybės įmonę Turto banką ir valstybės įmonės Turto banko įstatymai⁹⁹. Finansų ministerija yra parengusi ir pateikusi Vyriausybei svarstyti su Centralizuoto valstybės turto valdymo strategijos įgyvendinimu susijusius 10 įstatymų pakeitimų projektų, kurie turėtų įsigaliooti 2012 m. balandžio 1 d.</p> <p>Įgyvendinimas stebimas.</p>
<p>3 straipsnis. Pasiūlyti Vyriausybei paskirti instituciją, atsakingą už duomenų apie nenaudojamą valstybės turtą rinkimą bei apibendrinimą; parengti reikalingus teisės aktų pakeitimus siekiant reglamentuoti valstybės turto pripažinimą nereikalingu.</p>	<p>Neįgyvendinta. Įgyvendinimas susijęs su ankstesnio (2 straipsnio) siūlymo įgyvendinimu (pagal minėtus teisės aktų projektus nenaudojamas ir pripažintas nereikalingu valstybės nekilnojamas turtas bus perduodamas valdyti centralizuotai valdomo turto valdytojui).</p> <p>Įgyvendinimas stebimas.</p>
<p>4 straipsnis. Pakartotinai pasiūlyti Vyriausybei patvirtinti žemės gelmių išteklių vertės nustatymo metodiką.</p>	<p>Neįgyvendinta. Plačiau – Išvados priedo III dalies 1.3 poskyryje.</p> <p>Įgyvendinimas stebimas.</p>
<p>4 straipsnis. Pakartotinai pasiūlyti Vyriausybei nedelsiant imtis priemonių, kad valstybei nuosavybės teise priklausanči žemė būtų įregistruota Nekilnojamojo turto registre, kad būtų nustatytos</p>	<p>Įgyvendinta iš dalies. Nacionalinės žemės tarnybos 2010 m. finansinės būklės ataskaitoje nurodyta 18 857 mln. Lt vertės valstybinė žemė. 2011 m. pradžioje Nekilnojamojo turto registre įregistruota</p>

⁹⁸ Lietuvos Respublikos Seimo 2009-05-12 nutarimas Nr. XI-258 „Dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2007 metų ataskaitos“.

⁹⁹ Lietuvos Respublikos valstybės įmonės Turto banko įstatymas, 2010-11-12 Nr. XI-1108; Lietuvos Respublikos akcinės bendrovės Turto banko pertvarkymo į valstybės įmonę Turto banką įstatymas, 2010-11-12 Nr. XI-1107.

valstybės institucijų, įstaigų naudojamos valstybinės žemės sklypų ribos ir kad valstybės institucijų, įstaigų naudojamos valstybinės žemės sklypai būtų įregistruoti ir įtraukti į apskaitą.	35,6 procento valstybinės žemės. Plačiau Išvados priedo III dalies 1.1 poskyryje. Įgyvendinimas stebimas.
---	--

Pateikiame informaciją apie valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2008 ir 2009 metais ataskaitų audito metu Valstybės kontrolės pateiktų siūlymų įgyvendinimą (3 lentelė).

3 lentelė. Valstybės kontrolės ankstesnių auditų metu teiktų siūlymų įgyvendinimas

Siūlymas	Įgyvendinimas
2008 m.	
Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos (NŽT)	
Inicijuoti Žemės valstybinės apskaitos taisyklių pakeitimus, kad laisvos valstybinės žemės fondo duomenys būtų nurodomi taip, kaip numato Žemės įstatymas.	Neįgyvendinta. NŽT 2011-09-01 raštu Nr. 1SD-(10.2)-5570 pateikta informacija Plačiau Išvados priedo III dalies 1.1 poskyryje.
Parengti teisės aktus, reglamentuojančius neregistruotos valstybinės žemės apskaitą.	
Parengti žemės apskaitos duomenų kontrolės taisykles, kurias padėtų užtikrinti tinkamą žemės fondo apskaitą.	
Įgyvendinimas stebimas.	
Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos (LGT)	
Reglamentuoti žemės gelmių išteklių sąlyginės vieneto vertės nustatymą.	Neįgyvendinta. Aplinkos ministerijos 2011-10-06 raštu Nr. (3-1)-D8-8980 ir Finansų ministerijos 2011-10-18 raštu Nr. ((6.3-01)-5K -1123013-6K-6L-1111455, LGT pateikta informacija. Plačiau Išvados priedo III dalies 1.3 poskyryje.
Reglamentuoti žemės gelmių išteklių kiekio ir likučio ataskaitinio laikotarpio pabaigoje apskaičiavimą.	Įgyvendinta. Žemės gelmių ištekliai (be registruojamų Žemės gelmių registre) apskaitomi kompiuterinėje duomenų bazėje GEOLIS. Duomenys Ataskaitai apie detalai ir parengtinai išvalgytus žemės gelmių išteklius ir išteklių kiekio pokyčius (naujas išvalgymas, išteklių gavybos apimtys, kita) suvedami į GEOLIS. Minėta programa metų pabaigoje suformuoja Naudingųjų iškasenų išteklių balansą, kurio duomenys pateikiami Lietuvos statistikos departamentui Ataskaitai sudaryti.
2009 m.	
Lietuvos Respublikos Vyriausybei	
Spręsti klausimą dėl viešosios įstaigos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos savininko kapitalo tinkamos apskaitos	Neįgyvendinta. Finansų ministerija 2011 m. spalio 25 d. ¹⁰⁰ pateikė svarstymui Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo pakeitimus, pagal kuriuos Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija priskiriama viešojo sektoriaus subjektams. Įstatymo ir kiti su jo įgyvendinimu susiję teisės aktų pakeitimai turėtų įsigalioti nuo 2012 m. sausio 1 d.
Svarstyti galimybę viešąją įstaigą Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją įtraukti į viešojo sektoriaus subjektų sąrašą arba spręsti šios įstaigos patikėjimo teise valdomo turto ir kitų finansinių duomenų (viešosios įstaigos kapitalo) įtraukimą į viešojo sektoriaus konsoliduotąją apskaitą.	
Įgyvendinimas stebimas.	

¹⁰⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2010-10-25 raštas Nr. (6.3-02)-6K-111695 „Dėl Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo 2, 15, 18, 19, 20, 21, 23, 28, 29, 30, 31, 32, 33 ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo ir kitų su viešojo sektoriaus subjektų apskaita ir atskaitomybe susijusių pakeitimų projektų“.

Siekiant įgyvendinti Valstybės turto informacinei paieškos sistemai nustatytą tikslą – užtikrinti sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, tinkamą kokybę – sukurti ir įdiegti kontrolės priemonės, kurios padėtų užtikrinti valstybės turto informacinės paieškos sistemos duomenų tikrumą ir teisingumą	Neįgyvendinta. Plačiau Išvados priedo III dalies 2.2 poskyryje Įgyvendinimas stebimas.
<i>Lietuvos statistikos departamentui</i>	
Siekiant, kad Valstybei nuosavybės teise priklausančio turto 2010 metais ataskaitoje duomenys apie valstybei priklausančią turtą būtų tikri ir teisingi – nustatyti duomenų pateikimo ir jų atskleidimo 2010 ir vėlesnių metų valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitoje tvarką.	Įgyvendinta. Lietuvos statistikos departamentas 2011-02-24 įsakymu Nr. DĮ-38 patvirtino Ataskaitos parengimui reikalingų duomenų pateikimo tvarką.

Išvadą ir Išvados priedą parengė:

6-ojo audito departamento direktoriaus pavaduotoja Danguolė Krištopavičienė, vyriausieji valstybiniai auditoriai Marijona Brazionienė, Rasa Guobienė ir Algirdas Karanauskas.

Išvados kopijos (po vieną egz.) pateiktos:

Lietuvos Respublikos Prezidentei,

Lietuvos Respublikos Vyriausybei,

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai,

Lietuvos statistikos departamentui.